

สแต็ปปีงมอเตอร์ไดรฟ์

STEPPING MOTOR DRIVE

มนตรี เตรียมเชิดตวงค์

Montree Triamchertivong

วิสูตร ชาญพัฒนัย

Wisoot Chanphiphatanachai

วิชชุ์ เรืองวงศ์โรจน์

Wichet ruangwongroj

ศรีชัย รุจิรวพัฒนกุล

Srichai Rujirawatanskul

วิทยานิพนธ์สำหรับปริญญาวิศวกรรมศาสตน์บัณฑิต

สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า

คณะวิศวกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีการศึกษา 2535

๒๗ ๖
๒๕๓๕

ปีการศึกษา 2535
สแตปปีงมอเตอร์ไดร์ฟ (STEPPING MOTOR DRIVE)

อาจารย์ที่ปรึกษา
รศ.ดร. วิริยช นิเชฐจำเริญ

ปริญญาโท ประจำปีการศึกษา 2535

ภาควิชา วิศวกรรมไฟฟ้า

คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เรื่อง สเตปปีงมอเตอร์ไดรฟ์ (Stepping Motor Drive)

ผู้จัดทำ

1. นายมนตรี เติรียมเชิดตวงค์ 32.1234 /
2. นายวิสูตร ชานูพันธ์ 32.1313 /
3. นายวิเชษฐ์ เรืองวงศ์โรจน์ 32.1315 /
4. นายศรัทธา รุจิรพัฒน์กุล 32.1326 /

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รศ.ดร. วิริยะ พิเชฐจำเริญ)

สแตมป์มอเตอร์ไครฟ์

นายมนตรี เติริยมเชิดติวงศ์
นายวิสูตร ชาญพันธ์
นายวิเชษฐ์ เรืองวงศ์โรจน์
นายศรีชัย รุจิวัฒน์กุล

รศ.ดร.วิริยะ พิเชฐจำเริญ
(อาจารย์ที่ปรึกษา)
ปีการศึกษา 2535

บทคัดย่อ

ในปัจจุบัน "สแตมป์มอเตอร์" เริ่มมีบทบาทมากขึ้นในงานอุตสาหกรรม อันเนื่องมาจากความสามารถในการกำหนดทิศทาง , ตำแหน่งและความเร็วได้อย่างแม่นยำ การสร้างวงจรควบคุมก็สามารถทำได้ง่าย รวมทั้งการปฏิบัติงานภายใต้คำสั่งของไมโครคอนโทรลเลอร์หรือไมโครคอมพิวเตอร์

โครงการนี้ ได้ทำการประยุกต์ใช้สแตมป์มอเตอร์ในการควบคุมการเคลื่อนที่ของชุดเครื่องกลให้สามารถเคลื่อนที่ได้ 3 มิติ โดยการทำงานร่วมกับ PC และวงจรขี้นควนเซียล และพัฒนาเป็น "เครื่องเจาะแผ่นปริ้นท์" โดยใช้ "ภาษาซี" เป็นซอฟต์แวร์ในการสร้างโปรแกรมการควบคุม

STEPPING MOTOR DRIVE

Mantree Triamchertiwong

Wisoot Chanphiphatanachai

Wichet Ruangwongroj

Srichai Rujirawatnakul

Associate Professor

Viriya Pichetjamroen

(Advisor)

1992

Abstract

"Stepping Motor" is useful in industrial because of its accuracy direction, position and speed. It's easy to make the control circuit and operate under program which is store in micro-controller or micro-computer memory

In this paper, stepping motor is applied to control the mechanical set in three dimensions by operating with PC and sequencial circuit which develop to "print Circuit Board's Hole-Drilling Machine"

In this project "C-Language" is the software for making program control its operation.

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1	บทนำ
	1
บทที่ 2	ทฤษฎีและหลักการทำงานของสเตปปีงมอเตอร์
	3
บทที่ 3	การแบ่งชนิดของสเตปปีงมอเตอร์
	สเตปปีงมอเตอร์แบบแม่เหล็กถาวร
	6
	สเตปปีงมอเตอร์แบบรีลัคแตนซ์แปรค่าได้
	7
	สเตปปีงมอเตอร์แบบไฮบริด
	21
บทที่ 4	การกระตุ้น
	29
	ข้อแตกต่างระหว่างการกระตุ้นแบบ 1 เฟส และ 2 เฟส
	30
	การกระตุ้นแบบ 1 เฟส
	31
	การกระตุ้นแบบ 2 เฟส
	31
	การกระตุ้นแบบ ครึ่งสเตป
	32
บทที่ 5	ระบบขับกระแสและวงจรสำหรับควบคุมสเตปปีงมอเตอร์
	ระบบขับกระแส
	33
	วงจรจัดลำดับการกระตุ้น
	34
	ปัญหาที่เกิดขึ้นในวงจรขับกระแส
	40
บทที่ 6	การใช้ p.c ควบคุมวงจรจัดลำดับการกระตุ้น
	46
	การนำ printer port มาใช้ในงานควบคุม
	สเตปปีงมอเตอร์
	48
บทที่ 7	การเขียนโปรแกรมภาษาซี เพื่อควบคุมสเตปปีงมอเตอร์
	และรายละเอียดของการสร้างไฟล์ต้นแบบเพื่อใช้งาน
	51
	โปรแกรม drive.c
	53
	โปรแกรม kmit'1
	69
	ผลการทดสอบเพื่อหาค่า step/mm ของชุดขับ
	85
บทที่ 8	สรุปผลการทดลองและวิจารณ์
	91

บทที่ 1

บทนำ

Stepping Motor เป็นมอเตอร์ชนิดที่หมุนทีละ step โดยแต่ละ step มอเตอร์จะหมุนด้วยมุมคงที่ค่าหนึ่ง ซึ่งในการควบคุมการหมุนของ stepping Motor นั้น จะอาศัยวงจรควบคุมทางดิจิทัล โดยที่วงจรทางดิจิทัลนี้จะทำหน้าที่ในการจัดลำดับ การกระตุ้นในแต่ละเฟสของ Stepping Motor ซึ่งจะทำให้สามารถกำหนดทิศทางการ หมุน, ความเร็วในการหมุนและตำแหน่งที่ต้องการจะเลื่อนไปของ Stepping Motor ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

เนื่องจากวงจรทางดิจิทัลที่ใช้ในการควบคุมการหมุนของ Stepping Motor สามารถกำหนดความเร็วในการหมุนและตำแหน่งที่ต้องการจะเลื่อนไปของ Stepping Motor ได้อย่างถูกต้องแม่นยำดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องมีการป้อนกลับ (Feedback Control) เพื่อควบคุมความเร็วและตำแหน่งในการหมุนเพราะฉะนั้นเรา อาจจะกล่าวได้ว่าระบบควบคุมการหมุนของ Stepping Motor เป็นแบบไม่มีการ ป้อนกลับ (Open-Loop Control System) แต่ในการหมุนของ Stepping Motor นั้นก็มีข้อเสียคือในบางช่วงของความเร็วในการหมุนของ Stepping Motor อาจจะท ำให้เกิดการออสซิลเลท (Oscillate) ที่แกนเพลลาของมอเตอร์ได้และอาจจะทำให้มอ ตอร์เกิดการ Unstable ได้

สำหรับการประยุกต์การใช้งานของ Stepping Motor มีดังนี้คือ

1) อุปกรณ์ประกอบการทำงานของคอมพิวเตอร์

- Serial Printer
- X-Y Plotter
- Floppy Disk Drives

2) ระบบ Numerical Control

- X-Y Table And Index Table
- Driller Machine
- Automatic Drafting Machine

3) การประยุกต์ใช้งานอื่น

- Facsimiles
- Semiautomatic Wiring Unit
- Application Inspec Science

ในระบบควบคุมตำแหน่งที่ใช้ Stepping Motor นั้นมีข้อดีอยู่หลายประการคือ

- เป็นลักษณะการควบคุมแบบไม่ต้องการป้อนกลับ ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมตำแหน่งหรือความเร็ว
- ความผิดพลาดเกี่ยวกับตำแหน่งแทบไม่มีเลย เนื่องจากการเคลื่อนที่ของ Stepping Motor นั้นเคลื่อนที่เป็นสเตปด้วยจำนวนองศาที่มีค่าแน่นอน
- จะสามารถควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยความถี่และความกว้างของพัลส์
- Stepping Motor จะถูกนำมาใช้กับเครื่องมือที่ต้องการความละเอียด แม่นยำและใช้อยู่ในเครื่องมือประเภทดิจิทัล เช่น เครื่องวาดรูป เครื่องคอมพิวเตอร์ นิวเมอริคอลคอนโทรล (Computer Numerical Control) หรือ CNC
- ไม่จำเป็นต้องใช้วงจรแปลงดิจิทัลเป็นอนาลอกเมื่ออินเทอร์เฟสกับไมโครคอมพิวเตอร์

สำหรับโครงการนี้ได้ประยุกต์ใช้งาน Stepping Motor ในการควบคุมการเคลื่อนที่ในแนวแกน X , แกน Y และแกน Z โดยได้นำเอา Stepping Motor มาใช้ในการขับ Power screw ให้ทำงานเป็นเครื่องสำหรับเจาะแผ่นปรินท์ ซึ่งจะทำให้เราสามารถควบคุมการเคลื่อนที่ในแนวแกน X , แกน Y , แกน Z และตัวเจาะ

บทที่ 2

ทฤษฎีและหลักการทํางานของ Stepping Motor

Stepping Motor เป็นอุปกรณ์จ่ายพิกเชิงกลทางไฟฟ้า ที่มีอินพุทเป็นกลุ่มของไบนารีโวลต์เตจ และเอาท์พุทเป็นลักษณะของการเคลื่อนที่แบบเชิงมุม หรือหมุนไปทีละสเตป (แต่ละสเตปอยู่ในช่วง 0.1 ถึง 30 องศา ขึ้นอยู่กับโครงสร้างของ Stepping Motor) ตามสัญญาณพัลส์ที่ป้อนให้กับขดลวดสเตเตอร์ (Stator) ซึ่งจะเกิดแรงผลักต่อโรเตอร์ (Rotor) หมุนไป แต่ลักษณะของ Stepping Motor จะมีขดของสเตเตอร์อยู่หลายขดซึ่งเรียกว่า "เฟส (Phase)" ฉะนั้นเมื่อป้อนสัญญาณที่เป็นพัลส์ในลักษณะซีควีนซ์ (Sequence) ของเลขไบนารีโดยผ่านวงจรไดรเวอร์ (Driver) จะทำให้โรเตอร์หมุนได้อย่างต่อเนื่องดังบล็อกไดอะแกรมรูปที่ 2.1

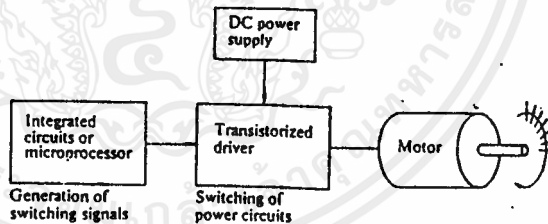
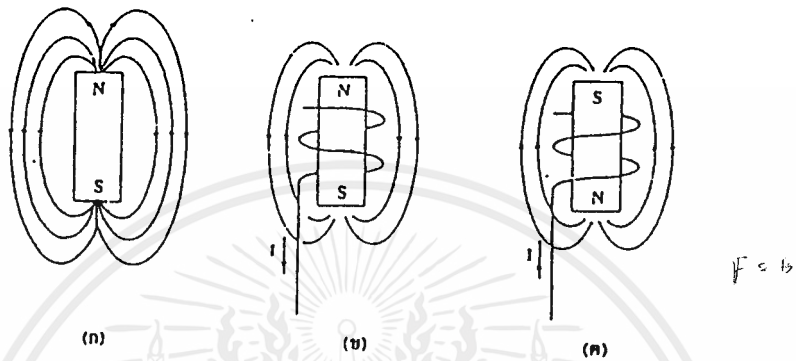

Fig. 1.2. Modern driving system for a stepping motor.

รูปที่ 2.1 บล็อกไดอะแกรมแสดงการควบคุม Stepping Motor

หลักการทํางานของ Stepping Motor โดยทั่ว ๆ ไป

ในรูปที่ 2.2 แสดงหลักการพื้นฐานของเส้นแรงแม่เหล็ก

รูปที่ 2.2 แสดงถึงสนามแม่เหล็กที่เกิดขึ้นในลักษณะต่าง ๆ

- (ก) สนามแม่เหล็กที่เกิดขึ้นจากแม่เหล็กถาวร
- (ข) สนามแม่เหล็กของแม่เหล็กไฟฟ้าที่เกิดจากกระแส I
- (ค) ขั้วแม่เหล็กกลับทิศทางเมื่อขดลวดถูกพันกลับทิศทางและทิศทางกระแสไหลของกระแสไม่เปลี่ยนแปลง

หลักการทํางานของ Stepping Motor

ในรูปที่ 2.3 แท่งแม่เหล็กถาวรติดอยู่กับเพลาและหมุนได้อิสระเหมือนอาร์มาเจอร์ (Armature) มีขั้วแม่เหล็กไฟฟ้า 2 ขั้วซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงโลหะที่เป็นสเตเตอร์ ตำแหน่งแกนของอาร์มาเจอร์แม่เหล็กคือ $a-a'$ ซึ่งต่างไปจากตำแหน่งแกนขั้วของแม่เหล็กไฟฟ้าเล็กน้อยเป็นมุม θ แรงแม่เหล็กที่เกิดจากการดึงดูดของขั้วแม่เหล็กที่ต่างกัน ทำให้เกิดส่วนของแรงบิด (Torque) ขึ้น

- แรงแม่เหล็กที่เกิดจากการดึงดูดของขั้วแม่เหล็กที่ต่างกันทำให้เกิดส่วนของแรง $F_n = F \cdot \cos \theta$ (แรงนี้ตั้งฉากกับแกน a-a')

- แรงบิดรวม $T = F_n \cdot R$ (ทำให้อาร์มาเจอร์หมุนไปทิศทาง CW จนกว่าแกนของมาเจอร์ a-a' จะอยู่ในแนวเดียวกับแกนขั้วของสเตเตอร์)

รูปที่ 2.3 แสดงแรงดึงดูดที่ทำให้เกิดแรงบิดที่หมุนอาร์มาเจอร์ให้ไปอยู่ในตำแหน่งสมดุล

ถ้าหากมีขั้วแม่เหล็กไฟฟ้าหลาย ๆ คู่ขั้วรอบ ๆ สเตเตอร์และถ้าหากขั้วเหล่านั้นถูกกระตุ้นด้วยกระแสพัลส์ในรูปแบบที่เรียงลำดับกันไปอาร์มาเจอร์ก็จะหมุนในรูปลักษณะของสเตปที่เป็นไปตามการหมุนของสนามแม่เหล็กที่เกิดจากการสวิตซ์ที่เรียงลำดับของขดลวดขั้วแม่เหล็กไฟฟ้าของสเตเตอร์

บทที่ 3

การแบ่งชนิดของ Stepping Motor

Stepping Motor แบ่งชนิดตามลักษณะโครงสร้างได้ 3 ชนิด คือ

- 1) Permanent Magnet Stepping Motor
(PM Stepping Motor)
- 2) Variable Reluctance Stepping Motor
(VR Stepping Motor)
- 3) Hybrid Stepping Motor

Permanent Magnet Stepping Motor

มอเตอร์ชนิดนี้มีโรเตอร์เป็นแม่เหล็กถาวร ซึ่งมีอำนาจแม่เหล็กตามแนวรัศมีติดกับ Stator Pole มอเตอร์ชนิดนี้จะมี Holding Torque เกิดขึ้นแม้ไม่ได้ถูก Energize ที่ขดลวดบนสเตเตอร์

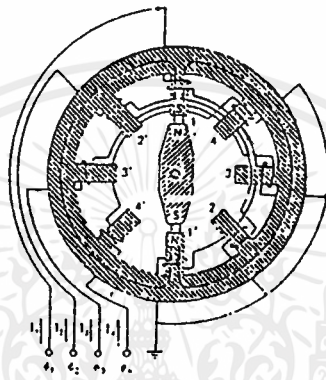
ในรูปที่ 3.1 เป็นสเตปมอเตอร์แบบ 4 เฟส แต่ละเฟสเป็นขดลวดอยู่บน 2 ขั้วของสเตเตอร์ ดังนั้นในการออกแบบนี้สเตเตอร์จะต้องมี 8 ขั้ว

โครงสร้างของมอเตอร์ชนิดนี้แสดงไว้ดังรูปที่ 3.1

โรเตอร์ทำจากแม่เหล็กถาวรและอยู่ในแนวของขั้วสเตเตอร์ 1 และ 1' จะหยุดอยู่ที่ตำแหน่งนี้ได้ด้วยกระแส I_1 ที่ไหลอยู่ในเฟส 1

ขดลวดของเฟส ϕ_1 , ϕ_4 , ϕ_3 และ ϕ_2 (1-4-3-2 ตามลำดับ) จะได้รับพลังงานด้วยกระแสพัลส์ที่สอดคล้องกัน I_1 , I_4 , I_3 และ I_2 (กระแสแต่ละเฟสในทิศทางที่แสดงในไดอะแกรม) แต่ละสเต็ป โรเตอร์จะหยุดหมุนไปตามทิศทางตามเข็มนาฬิกา 45 องศา ($360^\circ/8$)

เมื่อขั้วเหนือของโรเตอร์ (แม่เหล็กถาวร) หมุนไปถึงขั้วของสเตเตอร์ หมายเลข 2 ลำดับการขับเคลื่อนเฟสของสเตปมอเตอร์คือ 1-4-3-2 จะต้องกระทำเหมือนเดิม (เพื่อให้มอเตอร์หมุนไปตามเข็มนาฬิกาอีก 180 องศา) ยกเว้นเราต้องการให้หมุนกลับทิศทางใน 180 องศา ที่เหลือด้วยการป้อนกระแสกลับทิศทางเพื่อให้เกิดการเหนี่ยวนำเป็นขั้วใต้ที่ขั้วสเตเตอร์ 3-4-1-2 ตามลำดับ (ทิศทางกระแสแสดงในรูปที่ 3.1)

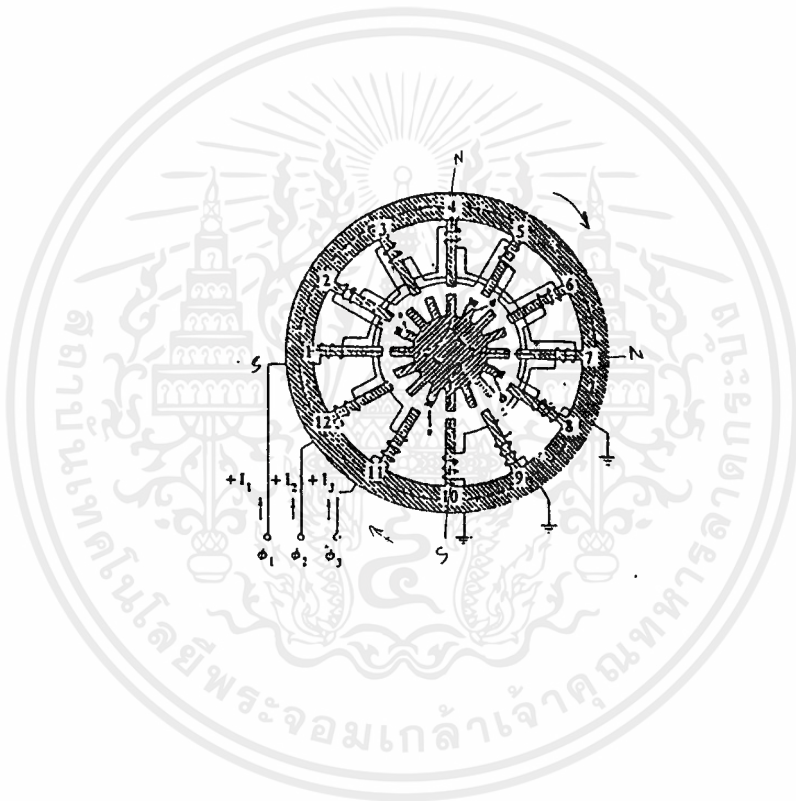
รูปที่ 3.1 โครงสร้างของสเตปมอเตอร์แบบแม่เหล็กถาวรมี 4 เฟส และแต่ละเฟสพันด้วยขดลวดบน 2 ขั้วของสเตเตอร์มุมสเตป = 45°

Variable Reluctance Stepping Motor

มอเตอร์ชนิดนี้มีโรเตอร์เป็นซี่ฟัน และเป็น Soft Iron ตัวสเตเตอร์ ถูกพันด้วยขดลวดตามปกติ การหมุนเกิดขึ้นได้โดยเราให้กระแสไฟฟ้าต่อขดลวดที่พันบนสเตเตอร์ทำให้เกิดอานาจแม่เหล็กไปดึงดูดให้โรเตอร์หมุนได้ตามตำแหน่งของ Stator Pole ที่ต้องการ Rotor Inertia ของมอเตอร์ชนิดนี้มีค่าต่ำและมี Response ที่เร็วถ้าขดลวดไม่ได้ถูก Energize แล้ว Static Torque ของมอเตอร์ชนิดนี้จะมีค่าเป็นศูนย์

- VR Stepping Motor แบบมีสแต็คเดียว

โครงสร้างของ VR Stepping Motor จะแสดงไว้ดังรูปที่ 3.2. VR Stepping Motor ที่มีสแต็คเดียวจะมีโรเตอร์เดียว และ VR Stepping Motor แบบหลายสแต็คจะหมายถึงมีหลายโรเตอร์ ซึ่งทำจากสารแม่เหล็ก ส่วน Stepping Motor ในรูปที่ 3.2 มี 3 เฟส แต่ละเฟสใช้ขดลวดพันบน 4 ขั้วหรือซี่ฟันของสเตเตอร์

รูปที่ 3.2 VR Stepping Motor แบบสแต็คเดียว ซึ่งมีรายละเอียด
 โครงสร้างดังนี้ $N_p = 16$, $N_r = 12$,
 $X = 4$ โพล/เฟส , $\phi_p = 7.5$ องศา ,
 $R_p = 48$ สเตป/รอบ

ตัวอย่าง เฟสที่ 1 ฝอยที่ 1-4-7-10 ของสเตเตอร์ ดังนั้นสเตเตอร์จะมี 12 ซี่ฟัน และในที่นี่กำหนดให้โรเตอร์มี 16 ซี่ฟัน ขั้วของสเตเตอร์ที่อยู่ตรงกันข้ามจะพันด้วยขดลวดในลักษณะที่ต่างกันเพื่อให้มีความสมดุลย์ระหว่างเส้นแรงแม่เหล็กเข้าและออกจากโรเตอร์

โดยที่

$$\text{เฟส (1)} = 1-4-7-10$$

$$\text{เฟส (2)} = 12-3-6-9$$

$$\text{เฟส (3)} = 2-5-8-11$$

(ดังรูปที่ 3.2)

สมมติว่ากระแส I ป้อนให้กับเฟสที่ 1 ดังแสดงในรูปที่ 3.2 และโรเตอร์ทั้ง 4 ซี่ฟันจะอยู่ในแนวซี่ฟันที่ 1-4-7 และ 10 ของสเตเตอร์ เส้นแรงแม่เหล็กจะเข้าสู่โรเตอร์จากสเตเตอร์ซี่ฟันที่ 4 และ 10 และออกจากโรเตอร์ไปยังซี่ฟันของสเตเตอร์ที่ 1 และ 7 ซึ่งเป็นทางเดินของเส้นแรงแม่เหล็กที่ครบวงจรโดยผ่านโครงร่างของสเตเตอร์ เราจะสังเกตได้ว่าปลายของซี่ฟันของสเตเตอร์ที่ 4 จะถูกเหนี่ยวนำเป็นขั้วเหนือ (เนื่องจากเส้นแรงออกจากซี่ฟันที่ 4) และปลายของซี่ฟันโรเตอร์ซึ่งอยู่ในแนวเดียวกับซี่ฟันที่ 4 ของสเตเตอร์ จะเป็นเส้นทางผ่านเข้าไปยังโรเตอร์ของเส้นแรงแม่เหล็กนี้ จะทำให้มีเส้นแรงแม่เหล็กอย่างต่อเนื่องผ่านช่องว่าง (Gap) ระหว่างซี่ฟันทั้งสอง ที่อยู่ในแนวเดียวกันส่วนซี่ฟันของสเตเตอร์และโรเตอร์ที่เหลืออีก 3 คู่ก็เกิดลักษณะของแม่เหล็กในทำนองเดียวกัน

ในสภาวะต่อไปเราจะให้โรเตอร์หมุนไปหนึ่งสเตปในทิศทาง CW เราจะต้องจ่ายพลังงาน ให้กับเฟส 3 ที่มีขดลวดพันอยู่บนซี่ฟันที่ 2-5-8 และ 11 ของสเตเตอร์ด้วยกระแส I_s หลังจากหยุดจ่ายกระแส I_s แล้ว ในตอนนี้เส้นแรงแม่เหล็กจะหาทางเดินที่ต่างไปจากเดิมเพื่อทำให้วงจรมแม่เหล็กครบวงจร (เหมือนกับกระแสในวงจรไฟฟ้าจะหาเส้นทางไหลในส่วนที่มีความต้านทานต่ำที่สุด) ในทำนองเดียวกันเส้นแรงแม่เหล็กในวงจรแม่เหล็กก็จะหาเส้นทางเดินที่มีค่ารีลัคแตนซ์ที่ต่ำสุด (ช่องว่างอากาศระหว่างซี่ฟันจะทำให้เกิดค่ารีลัคแตนซ์ต่อเส้นแรงแม่เหล็กช่องว่างกว้างมากค่ารีลัคแตนซ์ก็จะมีค่ามาก) ด้วยเหตุผลดังกล่าวเส้นแรงแม่เหล็กจะออกจากซี่ที่ 2 และ 8 ของสเตเตอร์ซึ่งถูกเหนี่ยวนำให้เป็นขั้วเหนือ และเส้นแรงแม่เหล็กนี้ก็เลยกระโดดผ่านช่องว่างไปยังซี่ฟัน ของโรเตอร์ที่ใกล้ที่สุด ซี่ฟัน a และ b ของโรเตอร์เป็นโรเตอร์ที่อยู่ใกล้ที่สุดและจะถูกเหนี่ยวนำให้เป็นขั้วใต้ เส้นแรงแม่เหล็กจะออกจากซี่ฟัน d และ e ของโรเตอร์ผ่านช่องว่างอากาศเข้าสู่ซี่ฟันที่ 5 และ 11 ของสเตเตอร์ ดังนั้นส่วนที่เหลือนของวงจรมแม่เหล็กจะสมบูรณ์โดยผ่านโครงร่างของสเตเตอร์ ในระหว่างเวลานั้นแรงของแม่เหล็กหรือแรงดึงดูดจะเกิดขึ้นระหว่างซี่ฟันที่ 2 ของสเตเตอร์ (ถูกเหนี่ยวนำเป็นขั้วเหนือ) และซี่ฟัน a ของโรเตอร์ (ถูกเหนี่ยวนำเป็นขั้วใต้) แรงดึงดูดจะเกิดขึ้นระหว่างคู่ขั้ว (11, e), (8, b) และ (5, d) ด้วย ดังที่อธิบายในรูปที่ 1.2 ผลที่เกิดขึ้นนี้ จะทำให้เกิดทอร์คกระทำต่อโรเตอร์หมุนไปจนกระทั่งซี่ฟัน a, d, b และ e ของโรเตอร์อยู่ในแนวเดียวกับซี่ฟัน 2, 5, 8 และ 11 ของสเตเตอร์ตามลำดับ ขณะเวลาดังกล่าวข้างช่องว่างระหว่างซี่ฟันตามลำดับจะมีค่าน้อยที่สุด ผลลัพธ์ของค่ารีลัคแตนซ์ จะมีค่าต่ำที่สุดและเส้นแรงแม่เหล็กจะมีค่าสูงสุดผ่านวงจรมแม่เหล็ก ที่ตำแหน่งนี้เป็นตำแหน่งที่สมดุลของการขยับเฟส 3 ในกระบวนการที่กล่าวมาแล้วโรเตอร์จะเคลื่อนที่ในทิศทาง CW หนึ่งสเตปเป็นมุม 7.5°

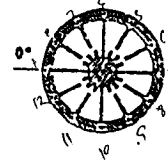
ลำดับการทำงานที่สมบูรณ์แสดงได้ในรูปที่ 1.5 เมื่อตำแหน่งเริ่มต้นของซี่ฟันของโรเตอร์ จะเป็นลีดค่าเพื่อให้เราทำความเข้าใจได้ชัดเจนถึงการหมุนของโรเตอร์ในทิศทาง CW เมื่อเฟสถูกขยับในลักษณะเรียงลำดับ 1-3-2-1 ซี่ฟันของโรเตอร์ที่เป็นลีดค่าจะเคลื่อนที่ไป 3 สเตปคิดเป็นมุมได้เท่ากับ 22.5° เราจะขยับเฟสในลักษณะเรียงลำดับเดิมซ้ำใหม่อีกเมื่อต้องการให้โรเตอร์หมุนต่อเนื่องในทิศทาง CW แต่ถ้าเราต้องการให้โรเตอร์หมุนในทิศทาง CCW เราต้องกลับการเรียงลำดับเฟสเป็น 1-2-3-1

การเรียงลำดับเฟส

ตำแหน่งของโรเตอร์และเส้นแรงแม่เหล็ก

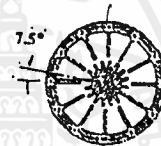
ตำแหน่งโรเตอร์เริ่มต้น :

- เฟส ϕ 1 ได้รับพลังงาน
- ซีพินของโรเตอร์จะอยู่ในแนวซีพินที่ 1,4,7,10 ของสเตเตอร์

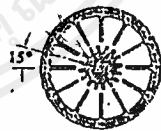
สเตปที่ 1 : เฟส ϕ 3 ได้รับพลังงาน

- ซีพินของโรเตอร์จะอยู่ในแนวซีพินที่ 2,5,8,11 ของสเตเตอร์
- โรเตอร์จะเคลื่อนที่ไปในทิศทาง CW เป็นมุม 7.5° (ช่วงห่างระหว่างซีพินของโรเตอร์)

สเตปที่ 2 : เฟส ϕ 2 ได้รับพลังงาน

- ซีพินของโรเตอร์จะอยู่ในแนวซีพินที่ 3,6,9,12 ของสเตเตอร์
- โรเตอร์จะเคลื่อนที่ไปในทิศทาง CW รวมเป็นมุม 7.5°

สเตปที่ 3 : เฟส ϕ 1 ได้รับพลังงาน

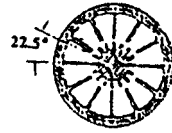
- ชีฟฟันของโรเตอร์จะอยู่ในแนวชีฟฟัน

ที่ 1,4,7,10 ของสเตเตอร์

- โรเตอร์จะเคลื่อนที่ไปในทิศทาง CW

รวมเป็นมุม 22.5° (เคลื่อนไปได้

1 ช่วงห่างระหว่างชีฟฟันของโรเตอร์)

รูปที่ 3.3 แสดงลำดับการสวิตช์ 3 สเตปของ VR Stepping Motor แบบสแต็คเดียวและแสดงถึงตำแหน่งของโรเตอร์และเส้นทางของเส้นแรงแม่เหล็กเมื่อโรเตอร์เคลื่อนที่ไปในแต่ละสเตป

สัญลักษณ์ต่างๆ ของ VR Stepping Motor

N_r = จำนวนชีฟฟันของโรเตอร์

N_s = จำนวนชีฟฟันของ Stepping Motor

N_ϕ = จำนวนเฟส

P_r = ความห่างระหว่างปลายชีฟฟันของโรเตอร์ (องศา)

P_s = ความห่างระหว่างปลายชีฟฟันของสเตเตอร์ (องศา)

θ_s = มุมสเตป (องศา)

R_s = อัตราการสเตปหรือความเร็วในการสเตป (สเตป/รอบ)

$X = N_s / N_r =$ จำนวนชีฟฟันของสเตเตอร์ต่อเฟส

พารามิเตอร์ต่าง ๆ ของ Stepping Motor

1. ความห่างระหว่างปลายซี่ฟันของโรเตอร์และสเตเตอร์ (Tooth Pitch)

$$P_r = 360^\circ / N_r \quad \text{และ} \quad P_s = 360^\circ / N_s$$

2. มุมสเตป (Step Angle)

ในรูปที่ 5.3 โรเตอร์จะเคลื่อนที่ในขนาดมุม P_r ได้เท่ากับ N_s สเตป ดังนั้นเราจะหามุมสเตปได้

$$\theta_s = P_r / N_s = 360^\circ / N_r N_s \quad \text{องศา/สเตป}$$

มุมสเตปจะเท่ากับความแตกต่างระหว่าง P_r และ P_s ดังนั้นเราหามุมสเตปได้เป็น

$$\theta_s = |P_r - P_s| \quad \text{องศา/สเตป}$$

3. อัตราการสเตป (Stepping Rate)

ความเร็วในการสเตปต่อรอบ (360 องศา) หาได้เป็น

$$R_s = 360^\circ / \theta_s = N_r N_s \quad (\text{สเตป/รอบ})$$

4. ความเร็วของ Stepping Motor

เมื่อเราป้อนอินพุตพัลส์ที่มีความถี่ f พัลส์/ต่อวินาทีให้กับ Stepping Motor มอเตอร์จะสเตปไปด้วยความเร็วเท่ากับ f/R_s รอบต่อวินาที

$$\begin{aligned}
 \text{ความเร็วของมอเตอร์ (W)} &= 60f/R_p \\
 &= 60f/N_p N_r \\
 &= 60f/6 \quad (\text{rpm})
 \end{aligned}$$

5. จำนวนโพลของสเตเตอร์ต่อเฟส (number of stator poles per phase)

$$\text{จำนวนโพลของสเตเตอร์ต่อเฟส (X)} = N_p / N_r$$

$$\begin{aligned}
 \text{หรือ } X &= R_p / N_p (N_p + 1) \\
 &= N_r / (N_p + 1)
 \end{aligned}$$

จำนวนโพลของสเตเตอร์ต่อเฟส (X) จะสัมพันธ์กับอัตราการสเตปหรือจำนวนขั้นของโรเตอร์

Stepping Motor ในรูปที่ 3.2 เราสามารถสรุปการเลือกพารามิเตอร์บางตัวของ Stepping Motor ได้ดังตาราง

ตาราง แสดงการเลือกพารามิเตอร์ของ Stepping Motor

N_p	R_p	N_r	X	N_s
3	48	16	4	12
			8	24
4	48	12	4	16
4	64	16	?	?

ตัวอย่าง การหาพารามิเตอร์ของ Stepping Motor
 ขั้นแรกเรากำหนดความต้องการของมุมสเตป = 9°
 มุมสเตปจะเป็นตัวจำกัดอัตราสเตป = $360/9$
 = 40 สเตป/รอบ

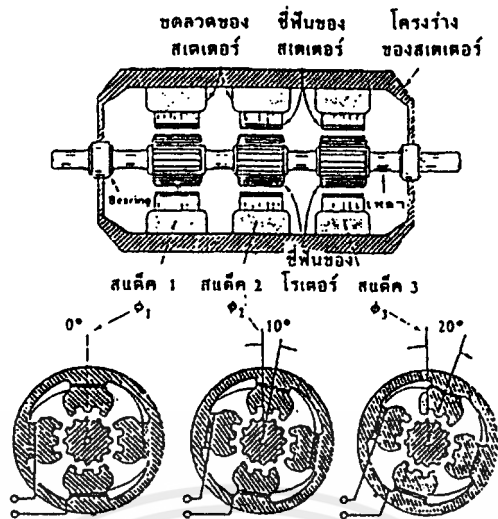
ในเงื่อนไขเหล่านี้เราจะต้องใช้ Stepping Motor ที่มี 4 หรือ 5 เฟส ที่มีสเตเตอร์ 2 โพลต่อเฟส

$$\begin{aligned} \text{ถ้า } N_p &= 4 \\ N_r &= R/N_p = 40/4 = 10 \\ N_s &= N_p \cdot 2 = 4 \cdot 2 = 8 \\ \text{ถ้า } N_p &= 5 \\ N_r &= 40/5 = 8 \\ N_s &= 5 \cdot 2 = 10 \end{aligned}$$

- VR Stepping Motor แบบมีหลายสเต็ค

สเต็คในที่นี้หมายถึงรวมไปถึงโรเตอร์ที่เป็นซี่ฟันและโครงร่างของสเตเตอร์อยู่รอบนอก

Stepping Motor ในรูปที่ 3.4 ได้ถูกออกแบบให้สเตเตอร์ของแต่ละสเต็คประกอบด้วย 4 โพล แต่ละโพลจะมีซี่ฟัน 3 ซี่ซึ่งต่างจาก VR Stepping Motor แบบสเต็คเดียว (แต่ละโพลจะมีซี่ฟันเดียว) ข้อสังเกตในแต่ละสเต็คจำนวนซี่ฟันของโรเตอร์และสเตเตอร์จะมีจำนวนเท่ากัน ซึ่งต่างกับ VR Stepping Motor แบบสเต็คเดียวคือจำนวนซี่ฟันของโรเตอร์และสเตเตอร์จะเท่ากันไม่ได้ ถ้าหากมีจำนวนซี่ฟันเท่ากันมันจะไม่ทำงาน

รูปที่ 3.4 แสดงโครงสร้างของ Stepping Motor แบบ VR ที่มี 3 เฟส โรเตอร์และสเตเตอร์ของแต่ละเฟส (สแต็ค) จะมี 12 ซี่ฟันและมุมสเตป (θ_s) = 10° แต่ละเฟสของ สเตเตอร์ที่เรียงลำดับต่อเนื่องกันจะถูกจัดตำแหน่งให้ต่างกัน เท่ากับ $1/3$ ของช่องห่างระหว่างซี่ฟันของโรเตอร์ (10°)

- การทำงานของ VR Stepping Motor ที่มี 3 สแต็ค

โดยจะแถมส่วนล่างของรูปที่ 3.4 แสดงถึงโครงสร้างของโรเตอร์และสเตเตอร์ของ VR Stepping Motor ที่มี 3 สแต็ค แต่ละสแต็คจะมี $N_r = N_s$

แต่ละสแต็คจะมีตำแหน่งของสเตเตอร์แตกต่างจากตำแหน่งของสเตเตอร์ในสแต็คถัดไปเท่ากับ 10°

ส่วนซี่ฟันของโรเตอร์ทั้ง 3 อันจะประกอบอยู่บนแกนเดียวกันและได้รับการปรับแต่งให้อยู่แนวเดียวกันอย่างสมบูรณ์

ตามปกติเราจะหาค่ามุมสเตป (หรือ index angle) ได้จากสมการใน
ที่นี้เราจะหา θ_p (index angle) ได้จากสมการเดียวกันคือ

$$\theta_p = P_r / N_p = \theta_s$$

ในกรณีนี้ $N_p = N_s = 12$ ดังนั้นเราหา $P_r = 360^\circ / 12 = 30^\circ$
และค่า $\theta_p = 30^\circ / 3 = 10^\circ$

Stepping Motor แบบ 3 สเต็ป ถึงแม้ว่าโรเตอร์ทั้ง 3 อันจะติดอยู่
บนเพลลาอันเดียวกันสเต็ปทั้ง 3 สเต็ปจะมืงจรแม่เหล็กที่แยกกันดังนี้

ถ้าเฟสที่ 1 ถูกขับด้วยกระแสเป็นเฟสเริ่มต้นให้ซี่ฟันของโรเตอร์-สเต
เตอร์อยู่ในแนวเดียวกัน ส่วนซี่ฟันของโรเตอร์และสเตเตอร์ในสเต็ปที่ 2 ในขณะนั้นจะมีตำ
แหน่งต่างกัน 10° และซี่ฟันของโรเตอร์และสเตเตอร์ในสเต็ปที่ 3 จะมีตำแหน่งต่างกัน
 20° ต่อจากนั้นเราหยุดจ่ายกระแส (กระแสขดลวดสเตเตอร์) ในสเต็ปที่ 1 และ
ป้อนกระแสให้กับสเต็ปที่ 2 อยู่ในแนวเดียวกันในขณะนี้ซี่ฟันของโรเตอร์และสเตเตอร์ใน
สเต็ปที่ 3 จะมีตำแหน่งต่างกัน 10° ต่อจากนั้นเราหยุดจ่ายกระแสในสเต็ปที่ 2 และ
ป้อนกระแสให้กับสเต็ปที่ 3 โรเตอร์จะหมุนไปอีก 10° ซึ่งจะทำให้ซี่ฟันของโรเตอร์และ
สเตเตอร์ในสเต็ปที่ 3 อยู่ในแนวเดียวกัน ส่วนซี่ฟันของโรเตอร์และสเตเตอร์ในสเต็ปที่
1 จะมีตำแหน่งต่างกัน 10°

ลำดับการสวิตช์กระแสให้แต่ละสเต็ปแสดงได้ในรูปที่ 3.5 ซึ่งแสดงให้เห็น
ว่าเพลลาของ Stepping Motor จะเคลื่อนที่ไปเท่ากับหนึ่งช่องของระยะห่างระหว่างซี่ฟัน
ของโรเตอร์ (30°) ภายใน 3 สเต็ป

	สแต็คที่ 1	สแต็คที่ 2	สแต็คที่ 3
ตำแหน่งเริ่มต้นของ โรเตอร์ :			
- เฟส ϕ_1 ได้รับพลังงาน			
สแต็คที่ 1 :			$\frac{3}{12}$ $\frac{12}{12}$
- เฟส ϕ_2 ได้รับพลังงาน			
- โรเตอร์จะเคลื่อนที่ไป 10°			
สแต็คที่ 2 :			
- เฟส ϕ_3 ได้รับพลังงาน			
- โรเตอร์จะเคลื่อนที่ไป 20°			
สแต็คที่ 3 :			
- เฟส ϕ_1 ได้รับพลังงาน			
- โรเตอร์จะเคลื่อนที่ไป 30° หรือเท่ากับหนึ่งช่องของระยะ ห่างระหว่างซีฟันของโรเตอร์			

รูปที่ 3.5 แสดงลำดับการสแต็คของ VRSM แบบ 3 เฟส

$N_r = N_s = 12$, $p_r = 30^\circ$ และ $\theta_r = 10^\circ$ ซีฟันของโรเตอร์สแต็คจะเคลื่อนที่ไปในทิศทาง CW 10° ในแต่ละสแต็ครวมทั้งหมด 30 เมื่อสแต็คไปครบ 3 สแต็ค สำหรับการหมุนในทิศทาง CW ตามลำดับการขั้วเฟส 1-2-3-1 และต้องการให้หมุนในทิศทาง CCW ลำดับการขั้วเฟสก็ต้องกลับเป็น 1-3-2-1

ตามปกติเวลาของมอเตอร์จะเคลื่อนที่ไปหนึ่งช่อง ของระยะห่างระหว่างซี่ฟันของโรเตอร์ (rotor tooth pitch) ด้วยการสลับไป N_p คือจำนวนแลตต์ที่ใช้ (หรือเท่ากับจำนวนเฟส)

ลำดับการสวิตช์ที่แสดงในรูปที่ 3.5 เราสามารถนำมาเขียนเป็นตารางได้ ดังในรูปที่ 3.6 วงจรสวิตช์ประกอบด้วย VRSM แบบ 3 เฟส (สัญลักษณ์ของ Stepping Motor) การขับเฟสแสดงได้ด้วยสวิตช์และแหล่งกำเนิดตีสี

สลับ	S_1	S_2	S_3
1	x		
2		x	
3			x
1	x		

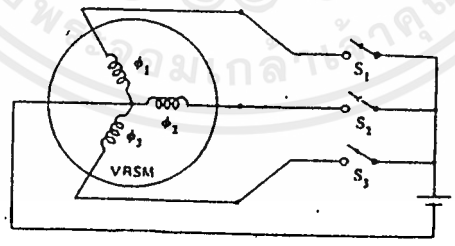
(ก)

สลับ	S_1	S_2	S_3
	x	x	
		x	x
	x		x
	x	x	

(ค)

(ข)

สลับ	S_1	S_2	S_3
1	x	x	
2		x	
3		x	x
4			x
5	x		x
6	x		
1	x	x	

(ง)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.6 แสดงถึง VRSM แบบ 3 เฟส (ก) ตารางแสดงลำดับการขับแบบเฟสเดียวในทิศทาง CW (ข) ตารางแสดงลำดับการขับแบบ 2 เฟสในทิศทาง CW (ค) การขับแบบครึ่งสเตปในทิศทาง CCW เราจะต้องกลับลำดับของการขับคือให้อ่านตาราง (ก) (ข) และ (ค) จากข้างล่างขึ้นไปข้างบน

จากตาราง (ก) ถ้าเราขับเฟสที่ 1 และ เฟสที่ 2 เรียงตามลำดับมอเตอร์จะหมุนไปหนึ่งสเตป

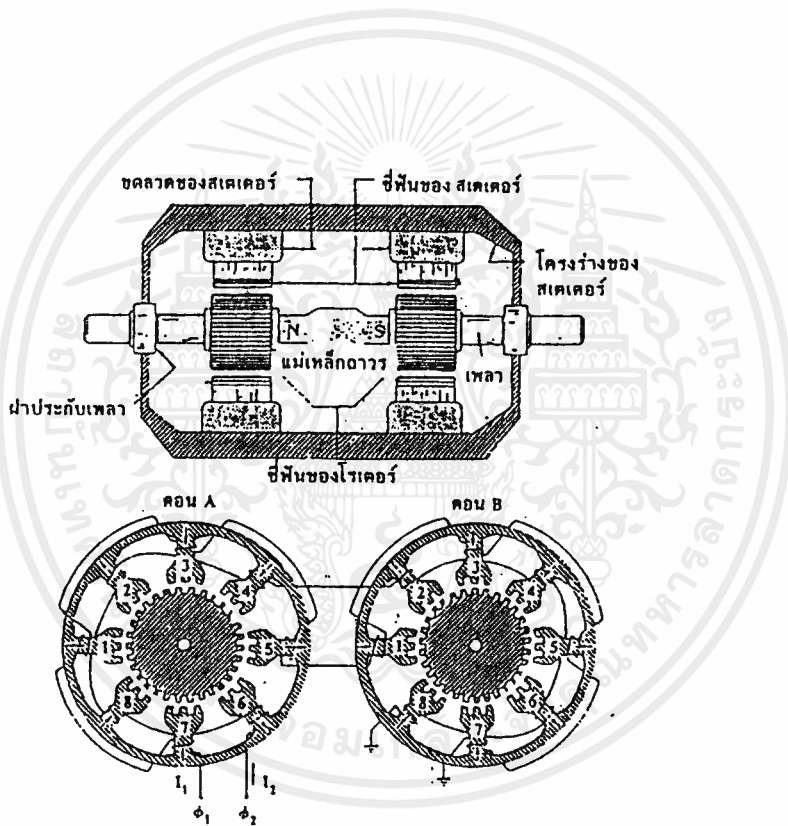
จากตาราง (ข) ถ้าเราขับเฟสที่ 1 และ เฟสที่ 2 พร้อมกันเฟลาของมอเตอร์จะหมุนไปที่ 3/2 สเตป ต่อจากนั้นเราขับเฟสที่ 2 และเฟสที่ 3 พร้อมกันอีกก็จะทำให้มอเตอร์หมุนไปครบเต็ม 2 สเตป ดังนั้นการขับแบบ 2 เฟสเราเรียงลำดับการขับได้ดังนี้ 1-2, 2-3, 3-1 และ 1-2 กระทำซ้ำเดิมไปเรื่อย ๆ

อย่างไรก็ตามการขับแบบ 2 เฟส หรือ 1 เฟส ก็จะทำให้การหมุนเป็นมุมสเตปเท่ากันที่ต่างกัน ก็คือ การขับแบบ 2 เฟส จะให้การหมุนของโรเตอร์นำหน้าการขับแบบเฟสเดียวด้วยขนาด 1/2 สเตป นอกจากนั้นการขับแบบ 2 เฟส จะต้องการกระแสเป็น 2 เท่าของการขับแบบเฟสเดียว

ตาราง (ค) แสดงการขับแบบ 2 เฟส สลับกับการขับแบบ 1 เฟส ซึ่งจะทำให้โรเตอร์ หมุนไป 1/2 สเตปเท่านั้น การขับแบบนี้จะทำให้จำนวนสเตปต่อรอบเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าจากเดิม

Stepping Motor แบบไฮบริด

ไฮบริดสเตปมอเตอร์ (HSM) มีคุณลักษณะผสมของ PM และ VR Stepping Motor ในรูปที่ 3.7 แสดงถึงโครงสร้างของ HSM ประกอบด้วย 2 ตอนกับ แกนแม่เหล็กอยู่ระหว่าง 2 ตอน แต่ละตอนประกอบขึ้นของโรเตอร์และโพลของสเตเตอร์ที่มีซี่ฟันเข้ากันและพันด้วยขดลวด รายละเอียดโครงสร้างของสเตเตอร์และโรเตอร์ของแต่ละตอนแสดงในไดอะแกรมข้างล่างของรูปที่ 3.7

รูปที่ 3.7 โครงสร้างของ Hybrid Stepping Motor ;
 $N_r = 30$, $N_s = 24$ ที่ฟันของสเตเตอร์ทั้ง 2
 ตอนจะอยู่ในแนวเดียวกันส่วนที่ฟันของโรเตอร์ทั้ง 2 ตัวจะ
 มีตำแหน่งต่างกัน $1/2P_r (=6^\circ)$ $\theta_s = 3^\circ$

ลักษณะโครงสร้างของ Hybrid Stepping Motor

- จำนวนที่ฟันของโรเตอร์และของสเตเตอร์ไม่เท่ากัน
- ตอน A และ ตอน B มีโครงสร้างเหมือนกัน
- ที่ฟันของสเตเตอร์ทั้ง 2 ตอนจะอยู่ในแนวเดียวกันอย่างถูกต้อง
- ส่วนที่ฟันของโรเตอร์ทั้ง 2 ตอนจะมีตำแหน่งที่แตกต่างกัน $1/2 P_r$
 (ในรูปที่ 3.7 กำหนดให้ $P_r = 360^\circ/30 = 12^\circ$ ดังนั้นตำแหน่งที่ฟันของโรเตอร์ทั้ง 2 ตอนจะแตกต่างกัน 6°)
- สเตเตอร์ของแต่ละตอนมี 8 โพลแบ่งออกเป็น 2 สเตเตอร์เฟส
- เฟสที่ 1 จะพันขดลวดบนสเตเตอร์โพลหมายเลข 1-3-5 และ 7 ของทั้งในตอน A และ ตอน B
- เฟสที่ 2 จะพันขดลวดบนสเตเตอร์โพลหมายเลข 2-4-6 และ 8 ของทั้งในตอน A และ ตอน B
- แกนแม่เหล็กถาวรจะเหนี่ยวนำโรเตอร์ในตอน A ให้เป็นแม่เหล็กขั้วเหนือ และโรเตอร์ในตอน B ให้เป็นแม่เหล็กขั้วใต้ ความซับซ้อนจะเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการแบ่งส่วนของ ขดลวดเฟสใน 2 ตอน ทำให้ได้วงจรแม่เหล็กที่ซับซ้อนและได้เส้นทางเดินของเส้นทางแม่เหล็ก ที่แตกต่างกันเป็นวงกลมทิศทางเดินของสนามแม่เหล็กของสเตเตอร์โพลจะขึ้นอยู่กับทิศทางกระแสของกระแสเฟส ดังแสดงด้วยลูกศรในรูปที่ 3.7

การทำงานของ Hybrid Stepping Motor

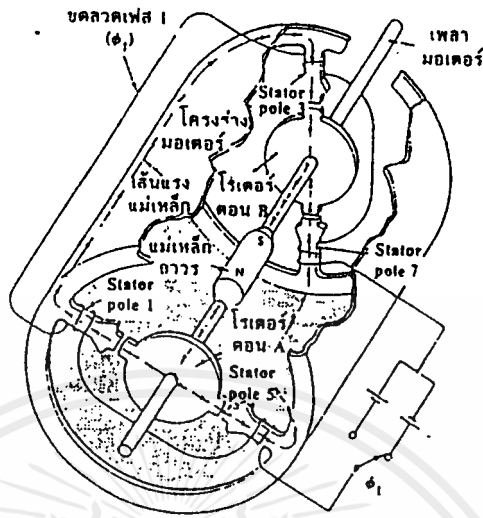
ขณะที่เฟสที่ 1 (ϕ_1) ได้รับพลังงานด้วยการป้อนกระแส I_1 ในทิศทางดังแสดงด้วยลูกศร

ซี่ฟันของโรเตอร์ในตอน A จะอยู่ในแนวเดียวกับซี่ฟันของสเตเตอร์ของโพลที่ 1 และโพลที่ 5 ส่วนของตอน B จะอยู่ในแนวเดียวกับซี่ฟันของโพลที่ 3 และโพลที่ 7 ดังแสดงในรูปที่ 3.8

เพื่อให้เพลลาของมอเตอร์หมุนไปหนึ่งสเตปในทิศทาง CW เราจะต้องหยุดป้อนกระแส I_1 และป้อนกระแส I_2 ให้กับเฟสที่ 2 (ϕ_2)

ในรูปที่ 3.9 ซี่ฟันของโรเตอร์ที่เป็นสีดำใช้สำหรับอ้างอิง ซี่ฟันสีดำจะอยู่ใกล้แนวซี่ฟัน ของสเตเตอร์โพลที่ 4 และโพลที่ 8 ในตอน A และโพลที่ 2 และโพลที่ 6 ในตอน B มากที่สุด (ซี่ฟันที่เป็นโรเตอร์ที่เป็นสีดำอยู่ห่างจากแนวของซี่ฟันของสเตเตอร์เท่ากับ 1 สเตปพอดี)

เราจะต้องป้อนกระแส I_2 ในทิศทางที่ถูกต้องคือจะต้องทำให้โพลที่ 4 และโพลที่ 8 และโพลที่ 2 และโพลที่ 6 ถูกเหนี่ยวนำเป็นแม่เหล็กในทิศทางที่ถูกต้อง (เกิดวงจรแม่เหล็กที่สมบูรณ์) ด้วย I_2 ในกรณีนี้ I_2 จะต้องเป็นลบ

รูปที่ 3.8 วงจรแม่เหล็กของ HSM แสดงถึงเส้นทางเดินของเส้นแรงแม่เหล็ก เมื่อ เฟสที่ 1 ได้รับพลังงานและเส้นแรงแม่เหล็กเกิดขึ้นในตอม A จะผ่านโพลที่ 1 และโพลที่ 5 เข้าไปยังโรเตอร์ของตอม B ผ่านโพลที่ 3 และโพลที่ 7 เข้าสู่ขั้วใต้ (S) ของแม่เหล็กถาวร

ในรูปที่ 3.9 แสดงถึงลำดับการสวิตช์ (ให้กระแสไหล) ให้มอเตอร์หมุนไปในทิศทาง CW 4 สเตป ซึ่งแสดงถึง ตำแหน่งของโรเตอร์และทิศทางการเป็นแม่เหล็กของสเตเตอร์โพลในแต่ละตอนด้วยการกำเนิดทิศทางของการไหลของกระแสเฟส สำหรับการหมุนในทิศทางของ CW (ดังแสดงในรูป) เราจะต้องกำหนดลำดับของกระแสเฟสดังนี้ 1+, 2-, 1-, 2+ และ 1+ ตามลำดับ ถ้าต้องการหมุนในทิศทาง CCW ลำดับเหล่านั้นก็กลับไปเป็น 1+, 2+, 1-, 2- และ 1+

เพลานองมอเตอร์หมุนไปได้หนึ่งช่องห่างระหว่างซี่ฟันภายใน 4 สเตป ดังนั้นมุมสเตป จะต้องเท่ากับ $1/4 P_r$ หรือมีค่าเท่ากับ $|P_u - P_r|$ ดังนั้น

$$\theta_u = P_r / 4 = 360 / 4N_r = 90 / N_r$$

$$\theta_u = |P_u - P_r|$$

สเตป	θ_1 I_1	θ_2 I_2	เส้นแรง ออกจาก ตอน A	เส้นแรง เข้าสู่ ตอน B	ตอน A	ตอน B
1	+		1.5	3.7		
2		-	4.8	2.6		
3		-	3.7	1.5		
4		+	2.6	4.8		
1	+		1.5	3.7		

รูปที่ 3.9 ลำดับ 4 สเตปของ HSM แบบ 2 เฟส ในแต่ละสเตป แสดงถึงตำแหน่งของโรเตอร์และทิศทางของเส้นแรงแม่ $N_p = 30$, $N_r = 24$, $\theta = 3^\circ$ ซึ่งฟันของโรเตอร์ที่เป็นลีด้าจะหมุนในทิศทางของ CW ไป 3° ในแต่ละสเตปได้เป็น 12° เมื่อครบตามจำนวนลำดับ (หนึ่งช่องห่างระหว่างฟันของโรเตอร์) สำหรับการหมุนในทิศทาง CW จะต้องจัดลำดับการขับเป็น $1+$, $2-$, $1-$, $2+$, $1+$

ในรูป $N_p = 30$ และ $N_r = 24$
 ดังนั้น $\theta = 90/30 = 3^\circ$
 $= (360/24) - (360/30) = 3^\circ$

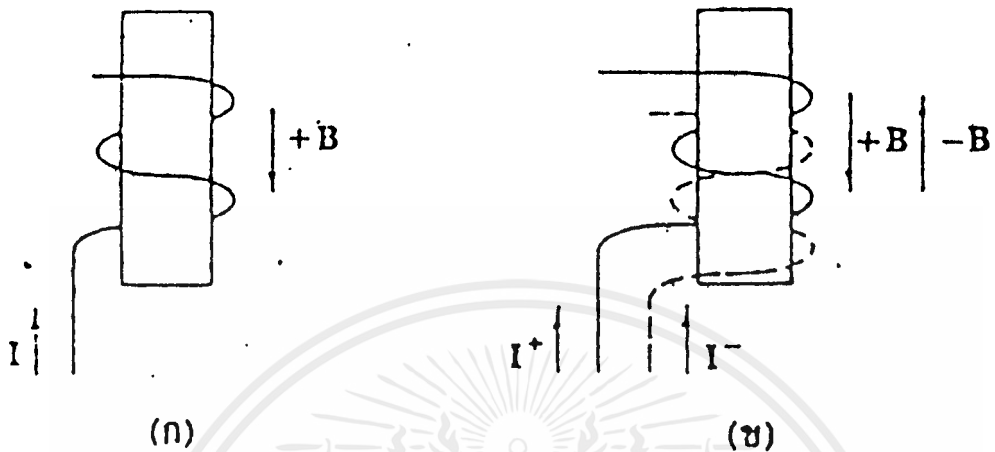
Hybrid Stepping Motor (HSM) จะทำงานด้วยกระแสเฟสที่มีการไหล ได้ 2 ทิศทาง ดังนั้นเราจำเป็นต้องใช้เพาเวอร์ซัพพลาย 2 ตัว (bipolar drive)

การแก้ปัญหาเพื่อจะขับ Hybrid Stepping Motor ให้ทำงานด้วยเพาเวอร์ซัพพลายเพียงตัวเดียว (Unipolar drive)

ขดลวดแบบ unifilar แสดงดังในรูปที่ 3.10 (ก) จะต้องกลับทิศทางของกระแสเพื่อกลับทิศทางของเส้นแรงแม่เหล็ก B

ขดลวดแบบ bifilar แสดงในรูปที่ 3.10 (ข) ถ้าเราต้องการกลับทิศทางของเส้นแรงแม่เหล็กเป็น $-B$ สามารถทำได้โดยป้อนกระแสขนาดเดิมจากเพาเวอร์ซัพพลายตัวเดิมเข้าที่ขดลวดที่เป็นเส้นประในรูปที่ 3.10 (ข) ก็จะทำให้ทิศทางกระแสไหลเข้าแม่เหล็กและทิศทางของเส้นแรงแม่เหล็ก ($-B$) กลับทิศทางได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

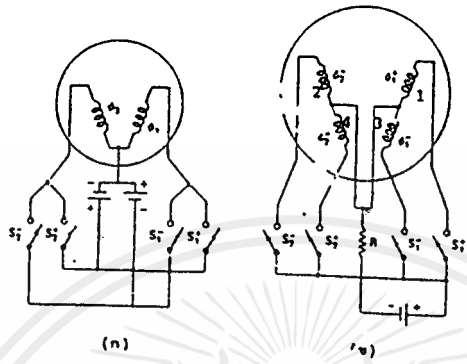

รูปที่ 3.10 การพันขดลวดเฟสของสเตเตอร์
(ก)แบบ unifilar (ข) แบบ bifilar

ถ้าหาก HSM ในรูปที่ 3.7 มีขดลวดเฟสของสเตเตอร์เป็นแบบ bifilar ขดลวดเฟส ϕ_1 เดิมจะถูกแบ่งตัวออกเป็นสองขดลวดเฟส ϕ_{1+} และเฟส ϕ_{1-} ขดลวดเฟส ϕ_2 เดิมจะถูกแบ่งตัวออกเป็นสองขดลวดเฟส ϕ_{2+} และเฟส ϕ_{2-}

ในตอนนี้จะทำให้เราได้ขดลวดเฟสถึง 4 เฟสและแต่ละเฟสสามารถขับได้ด้วยกระแสที่ไหลในทิศทางเดียว ส่วนเครื่องหมาย + และ - ใช้สำหรับแสดงถึงทิศทางของการเกิดสนามแม่เหล็กของสเตเตอร์โพล

ในรูปที่ 3.11 (ก) (ข) แสดงวงจรการสวิตช์ 2 วงจร สำหรับ HSM แบบ 2 เฟสและ แบบ 4 เฟส รูป (ค) (ง) และ (จ) แสดงตารางลำดับการขับแบบทิลลยเฟส และแบบทิลลย 2 เฟส และการขับแบบครึ่งสเตปตามลำดับ

(ก)

พ.เลข	S ₁	S ₂	S ₃	S ₄
1	X			
2				X
3		X		
4			X	
1	X			

(ข)

พ.เลข	S ₁	S ₂	S ₃	S ₄
1	X			X
2		X		X
3		X	X	
4	X		X	
1	X			X

(ค)

พ.เลข	S ₁	S ₂	S ₃	S ₄
1	X			X
2				X
3		X		X
4		X		
5		X	X	
6			X	
7	X		X	
8	X			
1	X			X

- 1-2
- 2-3
- 3-4
- 4-1
- 1-2
- 1-2
- 2
- 2-3
- 3
- 3-1
- 4
- 4-1
- 1
- 1-2

รูปที่ 3.11 Hybrid Stepping Motor

- (ก) HSM แบบ 2 เฟส unipolar จะต้องขับแบบไบโพลาร์
- (ข) HSM แบบ 4 เฟส bifilar ใช้การขับแบบยูนิโพลาร์
- (ค) ตารางแสดงการขับทิลลย 1 เฟส
- (ง) ตารางแสดงการขับทิลลย 2 เฟส
- (จ) ตารางแสดงการขับ แบบครึ่งสเตปในทิศทาง CW

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การกระตุ้น (Stepping Motor Excitation)

แบบที่นิยมใช้มีอยู่ 3 แบบ คือ

- 1) กระตุ้นเฟสเดียว (One Phase Excitation)
- 2) กระตุ้น 2 เฟส (Two Phase Excitation)
- 3) กระตุ้นครึ่งสเต็ป (Half Step Excitation)

(2) Four-phase motor

	R	1	2	3	4	5	6	7	8
Phase 1									
Phase 2									
Phase 3									
Phase 4									

(2) Four-phase motor

Clock state	R	1	2	3	4	5	6	7	8
Phase 1									
Phase 2									
Phase 3									
Phase 4									

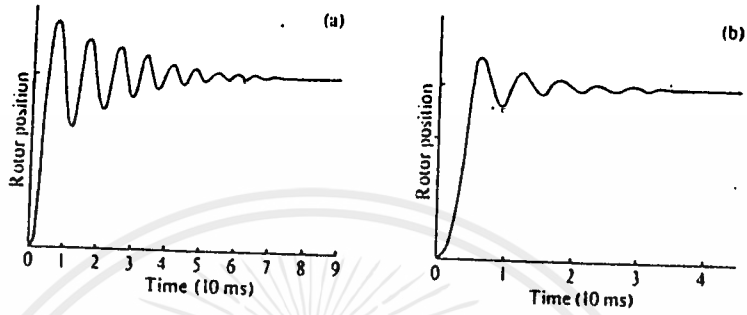
Clock state (A)	R	1	2	3	4	5				
Clock state (B)	R	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Phase 1										
Phase 2										
Phase 3										

รูปที่ 4.1 แสดงแผนภูมิเวลาของการกระตุ้นแบบต่าง ๆ

- ก) One Phase Excitation
- ข) Two Phase Excitation
- ค) Half Step Excitation

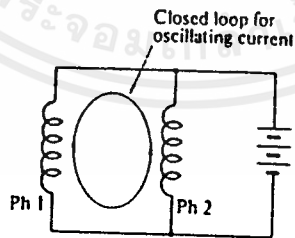
ข้อแตกต่างระหว่างการกระตุ้นแบบ 1 เฟสและ 2 เฟส

ความแตกต่างระหว่างการกระตุ้นแบบ 1 เฟสและ 2 เฟส มีลักษณะต่างกันตรงผลการตอบสนองชั่วขณะ (Transient Response)

รูปที่ 4.2 แสดงความแตกต่างผลตอบสนองของการกระตุ้นแบบ 1 เฟส (ในรูป a) และการกระตุ้นแบบ 2 เฟส (ในรูป b)

การกระตุ้นแบบ 2 เฟส การออสซิลเลทที่เกิดขึ้นจะหมดไปเร็วกว่าการกระตุ้นแบบเฟสเดียว ซึ่งสามารถอธิบายได้จากรูป

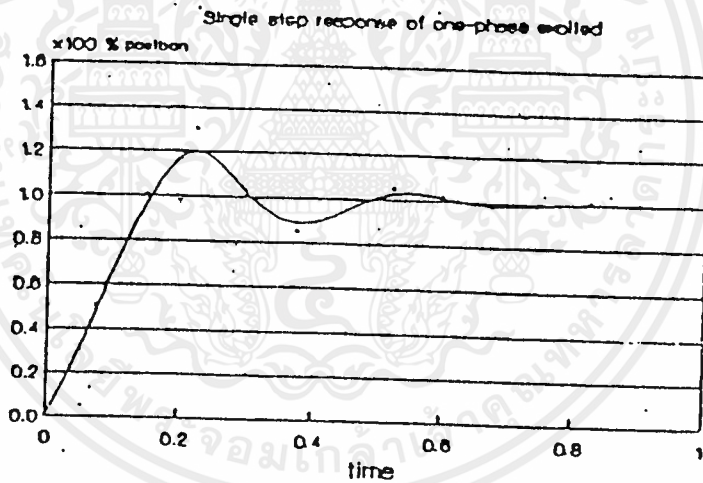

รูปที่ 4.3 กระแสที่เกิดการออสซิลเลทในวงจรปิด

เมื่อมีการกระตุ้นแบบ 2 เฟส ลูบที่เกิดขึ้นระหว่าง 2 เฟสที่ถูกกระตุ้นจะมีการเหนี่ยวนำทางแม่เหล็กไฟฟ้าขึ้น เมื่อมีการออสซิลเลตเกิดขึ้น ซึ่งเกิดในช่วงองค์ประกอบของกระแสในช่วงออสซิลเลต ไม่ใช่ช่วงองค์ประกอบในช่วงที่คงที่ องค์ประกอบในช่วงออสซิลเลตนี้เองจะสร้าง Holding Torque ขึ้น ดังนั้นการเคลื่อนที่ของโรเตอร์ที่เกิดการออสซิลเลตขึ้น เป็นผลทำให้เกิดกระแสออสซิลเลตเกิดขึ้นในช่วงที่คงที่ในแต่ละเฟส ซึ่งองค์ประกอบของกระแสในเฟส 1 และเฟส 2 จะมีทิศทางตรงข้ามกันนั้น Torque ที่ผลิตจาก องค์ประกอบของกระแสออสซิลเลตจะมีทิศทางตรงกันข้ามกับการเคลื่อนที่ของโรเตอร์นั่นเอง ซึ่งลักษณะนี้จะไม่เกิดในการกระตุ้นแบบ 1 เฟส

4.1) One Phase Excitation

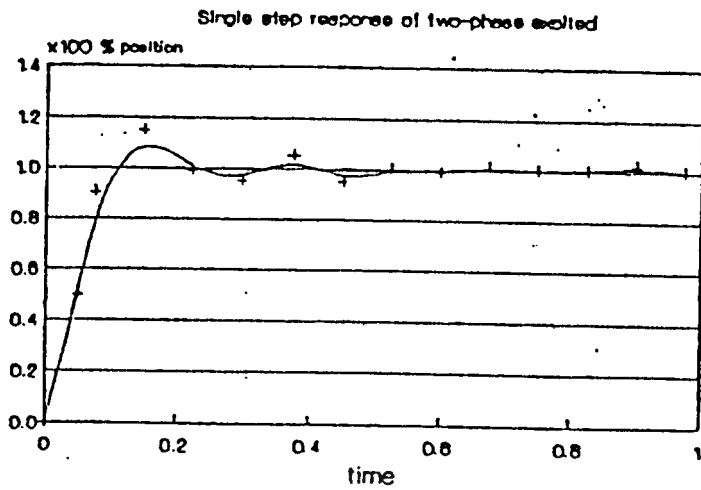
แบบนี้จะมีแรงบิดน้อยที่สุดทั้งในขณะเริ่มเคลื่อนที่และเคลื่อนที่อยู่ มี Over Shoot สูง เข้าสู่ตำแหน่งแต่ละสเตปช้าแต่เมื่อเข้าสู่สภาวะ Steady State แล้วจะไม่มี การออสซิลเลต

รูปที่ 4.4 ผลตอบสนองของ Stepping Motor ต่อการกระตุ้นเฟสเดียว

4.2) Two Phase Excitation

การกระตุ้นแบบนี้มีแรงบิดขณะเริ่มต้นสูง มี Over Shoot ต่ำ และมีออสซิลเลตเล็กน้อยในสภาวะ Steady State

รูปที่ 4.5 ผลตอบสนองของ Stepping Motor ต่อการกระตุ้น 2 เฟส

4.3) Half Step Excitation

สำหรับ Stepping Motor ที่ใช้การกระตุ้นแบบ Half Step Excitation จะทำให้มีมุมมองค่าในแต่ละสเตป จะมีค่าลดลงจากค่าที่กำหนดไว้ครึ่งหนึ่ง จากค่ามุมมองค่าที่กำหนดไว้ที่ Data ของ Stepping Motor ตัวนั้น การกระตุ้นแบบนี้จะรวมข้อดีของทั้ง 2 แบบข้างต้นไว้ โดยขณะเริ่มต้นจะกระตุ้นแบบ 2 เฟส ทำให้ได้แรงบิดเริ่มต้นสูงที่สุดและเมื่อเข้าสู่สภาวะ Steady State จะกระตุ้นเพียงเฟสเดียว ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดการออสซิลเลท แต่ข้อเสียของการกระตุ้นแบบนี้จะมีลักษณะเช่นเดียวกับ One Phase Excitation กล่าวคือในขณะ Steady State ค่าแรงบิดจะมีค่าน้อย

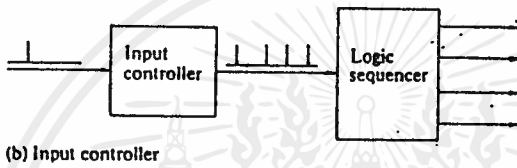
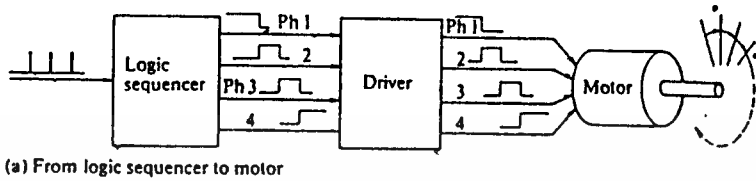
บทที่ 5

Drive System And Circuitry For Open Loop Control Of Stepping Motor

ระบบขับเคลื่อนและวงจรสำหรับการควบคุม Stepping Motor แบบลูปเปิด หนึ่งในปัญหาสำคัญที่สุดในการประยุกต์ใช้ Stepping Motor ก็คือ ส่วนของวงจรขับเคลื่อน ซึ่งวงจรขับเคลื่อนนี้มีทั้งแบบลูปปิดและลูปเปิด ซึ่งในโครงงานนี้เราใช้การควบคุมแบบลูปเปิด

ระบบขับเคลื่อน

ระบบขับเคลื่อนของ Stepping Motor สามารถแสดงได้โดยรูปบล็อกไดอะแกรมในรูปที่ 5.1 ซึ่งจากรูปจะเห็นว่าบล็อกไดอะแกรมแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ในรูป a) คือส่วนของวงจรจัดลำดับการกระตุ้น (Sequential Control) ซึ่งเมื่อพัลส์ (Pulse) ถูกป้อนเข้ามาในวงจรจัดลำดับการกระตุ้นก็จะใช้สถานที่สถานะทางด้านออก (OutPut) ที่มีการเปลี่ยนแปลงในการควบคุมในการขับเคลื่อนมอเตอร์ (Motor Drive) เพื่อที่จะทำให้ Stepping Motor หมุนไปตามมุมสเตปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งทิศทางที่หมุนไปถูกควบคุมมาจากสถานะทางด้านเข้า (Input) ให้เป็น H และ L เพื่อกำหนดให้หมุนทวนเข็มนาฬิกาและตามเข็มนาฬิกานั่นเอง ในรูป a) นั้นแสดงถึงระบบทั้งหมด แต่เมื่อการเพิ่มแบบสเตป 2 สเตปหรือมากกว่านั้น สถานะต่าง ๆ ด้าน Input ต้องมีพัลส์ (Pulse) ที่เหมาะสมเพื่อควบคุมวงจรจัดลำดับการกระตุ้น แสดงได้ในรูป (b) ซึ่งจะเรียกว่า "วงจรควบคุมด้านเข้า (Input Controller)" ข้อได้เปรียบในวงจรนี้คือ สามารถใช้ Microprocessor ใช้ในการสร้างพัลส์ ในการควบคุมความเร็วของ Stepping Motor ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ Stepping Motor มีประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือสูง

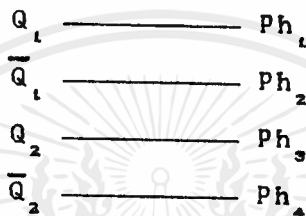
รูปที่ 5.1 บล็อกไดอะแกรมแสดงระบบการขับ Stepping Motor

วงจรจัดลำดับการกระตุ้น (Logic Sequencer)

วงจรจัดลำดับการกระตุ้นนี้เป็นวงจรควบคุมการกระตุ้นของขดลวดของ Stepping Motor ที่ตอบสนองต่อพัลส์ซึ่งถูกส่งเข้ามา ซึ่งวงจรจัดลำดับการกระตุ้นนี้ประกอบด้วย Shift-Register และ Gate ต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบัน Shift-Register IC Chips ที่เหมาะสมในการใช้ควบคุมในการจัดลำดับกระตุ้น คือ J-K Flip-Flop และพวก Logic Gate ต่าง ๆ

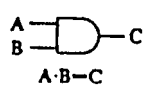
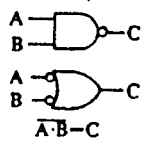
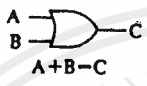
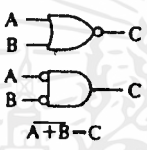
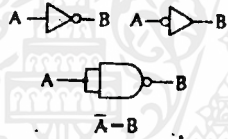
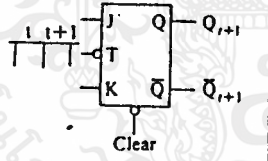
การกระตุ้นแบบสองเฟส สำหรับ Stepping Motor แบบ 4 เฟส

ตารางแสดง Logic ต่าง ๆ แสดงไว้ในตาราง 5. การโต้ตอบระหว่างผลที่ Output ของลำดับกระตุ้นและขดลวดในแต่ละเฟสของ Stepping Motor จะเป็นดังนี้

นั่นคือ ถ้า Q_1 เป็น H ขดลวดเฟส 1 จะถูกกระตุ้น และถ้า Q_1 เป็น L ขดลวดในเฟสที่ 1 ก็จะไม่ถูกกระตุ้น ถ้าเราเปรียบเทียบ 2 ตาราง 5.2 (a) และ (b) การกระตุ้นในทิศทางตรงข้ามกัน จะทำให้ Stepping Motor หมุนในทิศทางต่างกัน และถ้าจะเปลี่ยนทิศทางในการหมุน ก็ทำได้โดยเปลี่ยนลำดับในการเชื่อมต่อระหว่างในรูป (a) และ (b) ในรูป 5.3 (b) $C = A$ สำหรับคำสั่งในทิศทางที่คำสั่งเป็นระดับ H และ $C = B$ ในทิศทางที่คำสั่งเป็นระดับ L และในรูป 5.4 แสดงถึง การควบคุมทั้งสองทิศทาง (Bidirectional Sequence) สำหรับการกระตุ้นแบบ 2 เฟสสำหรับ Stepping Motor แบบ 4 เฟส

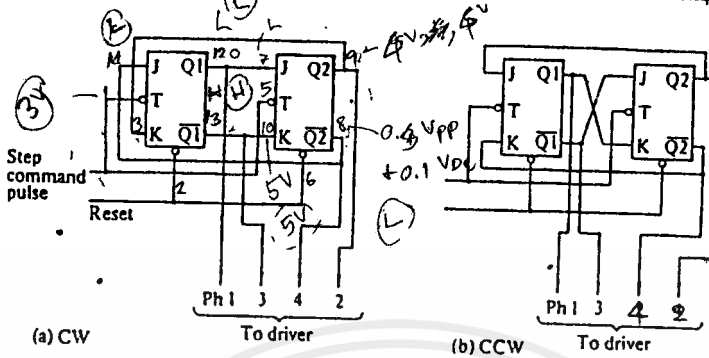
Table 5.1. Logic gates and their function.

AND	 <p>$A \cdot B = C$</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Input</th> <th>Output</th> </tr> <tr> <th>A</th> <th>B</th> <th>C</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>1</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>1</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>	Input		Output	A	B	C	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0												
Input		Output																														
A	B	C																														
1	1	1																														
1	0	0																														
0	1	0																														
0	0	0																														
NAND	 <p>$A \cdot B = C$</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Input</th> <th>Output</th> </tr> <tr> <th>A</th> <th>B</th> <th>C</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>1</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>0</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>1</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>0</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table>	Input		Output	A	B	C	1	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0	1												
Input		Output																														
A	B	C																														
1	1	0																														
1	0	1																														
0	1	1																														
0	0	1																														
OR	 <p>$A + B = C$</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Input</th> <th>Output</th> </tr> <tr> <th>A</th> <th>B</th> <th>C</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>1</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>0</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>1</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>	Input		Output	A	B	C	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0												
Input		Output																														
A	B	C																														
1	1	1																														
1	0	1																														
0	1	1																														
0	0	0																														
NOR	 <p>$A + B = C$</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Input</th> <th>Output</th> </tr> <tr> <th>A</th> <th>B</th> <th>C</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>1</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>1</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>0</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table>	Input		Output	A	B	C	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1												
Input		Output																														
A	B	C																														
1	1	0																														
1	0	0																														
0	1	0																														
0	0	1																														
NOT	 <p>$A = B$</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Input</th> <th>Output</th> </tr> <tr> <th>A</th> <th>B</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table>	Input	Output	A	B	1	0	0	1																						
Input	Output																															
A	B																															
1	0																															
0	1																															
JK-FF	 <p>Clear</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Input</th> <th colspan="2">Output</th> <th></th> </tr> <tr> <th>J</th> <th>K</th> <th>Q_{r+1}</th> <th>$\bar{Q}_{r+1}$</th> <th></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>1</td> <td>Q_r</td> <td>$\bar{Q}_r$</td> <td></td> </tr> <tr> <td>1</td> <td>0</td> <td>1</td> <td>0</td> <td></td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>1</td> <td>0</td> <td>1</td> <td></td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>0</td> <td>Q_r</td> <td>$\bar{Q}_r$</td> <td>set = reset</td> </tr> </tbody> </table> <p>The function of the table is effected when the clear terminal is on level L. If the clear terminal is on level H, output Q will be on L and $\bar{Q}$ on H.</p>	Input		Output			J	K	Q_{r+1}	$\bar{Q}_{r+1}$		1	1	Q_r	$\bar{Q}_r$		1	0	1	0		0	1	0	1		0	0	Q_r	$\bar{Q}_r$	set = reset
Input		Output																														
J	K	Q_{r+1}	$\bar{Q}_{r+1}$																													
1	1	Q_r	$\bar{Q}_r$																													
1	0	1	0																													
0	1	0	1																													
0	0	Q_r	$\bar{Q}_r$	set = reset																												

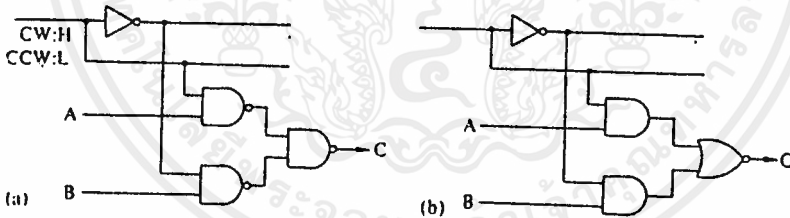
ตารางที่ 5.1 ลอจิกเกตและฟังก์ชันการใช้งาน

	R	1	2	3	4	5	6	...
Ph1, Q1	0	1	1	0	0	1	1	...
Ph2, Q2	0	0	1	1	0	0	1	...
Ph3, Q1	1	0	0	1	1	0	0	...
Ph4, Q2	1	1	0	0	1	1	0	...

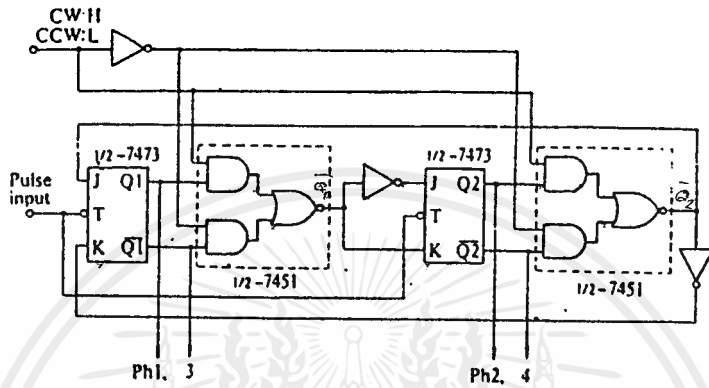
	R	1	2	3	4	5	6	...
Ph1, Q1	0	0	1	1	0	0	1	...
Ph2, Q2	0	1	1	0	0	1	1	...
Ph3, Q1	1	1	0	0	1	1	0	...
Ph4, Q2	1	0	0	1	1	0	0	...

รูปที่ 5.2 การควบคุม Stepping Motor แบบ 4 เฟสโดยลำดับการ กระตุ้นแบบไม่มีการควบคุมทิศทาง

รูปที่ 5.3 Logic selector used for commanding rotational direction ; in circuit (a) $C = A$ for the H-level command and $C = B$ for the L-level command, while in (b), $C = \bar{A}$ for the H command and $C = \bar{B}$ for the L command

รูปที่ 5.4 การควบคุม Stepping Motor แบบสี่เฟสโดยการควบคุมลำดับการกระตุ้นแบบ 2 ทิศทาง

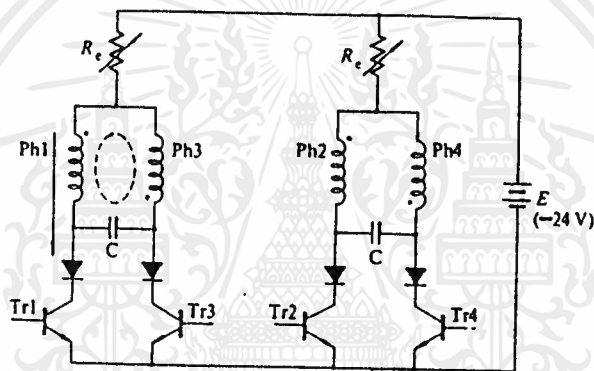
การเชื่อมต่อวงจรจัดลำดับการกระตุ้นและวงจรขับกระแส

สัญญาณจากด้านออกของวงจรจัดลำดับการกระตุ้นจะถูกส่งต่อมายังจุดด้านเข้าของวงจรขับกระแส โดยการปิดและเปิดของขดลวดของ Stepping Motor วิธีที่ง่ายที่สุดที่จะเชื่อมต่อคือ ต่อดังรูป 5.5 (a), (b) แต่ถ้ากระแสที่ออกมาไม่เพียงพอที่จะขับ Stepping Motor ได้ ก็ต้องใช้ Buffer มาช่วยในการขับกระแสดังในรูป 5.5 c และ d

เทียบกับ 2 กรณีแรกแล้ว การใช้ Zener Diode จะทำให้เวลาในการเกิดกระแสไหลวนหมดไปเร็วยิ่งขึ้น

(4) Condensor Suppressors

ซึ่งรูปแบบ Condensor Suppressors นี้มักถูกใช้กับ Bifilar-Wound Motor ซึ่งวงจรแสดงได้ในรูป 5.10

รูปที่ 5.10 Four-phase driver with condenser suppressor. External resistors denoted by R_c are adjusted so that the current is at rating.

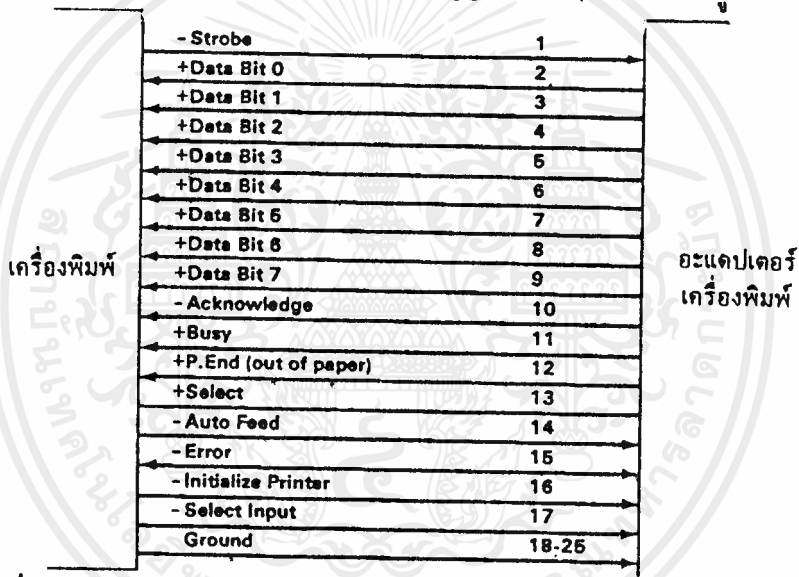
จากรูปตัวเก็บประจุ (Condensator) จะถูกใส่ระหว่างเฟส 1 และเฟส 3 และเฟส 2 และเฟส 4 และตัวเก็บประจุนี้ถูกใช้เมื่อทรานซิสเตอร์ Turn Off ตัวเก็บประจุที่เชื่อมต่อยาวระหว่างไดโอดจะถูกดูดซับกระแสที่เกิดขึ้นจากขดลวดเพื่อที่จะป้องกันทรานซิสเตอร์ นิยามว่าต่อไปนี้เป็นคือ เมื่อ Tr_1 Turn Off เพราะฉะนั้น Tr_2 และ Tr_4 ก็ Turn On แต่ Tr_3 ยังคง Turn Off อยู่ ดังนั้นขดลวดเฟสที่ 1 และเฟสที่ 3 ซึ่งเป็นกระแสออสซิลเลตที่มีทิศทางตรงกันข้ามกัน (Oscillating Component current) ทำให้เกิดกระแสทรานเซียน (Transient Current) จะไหลวนในลูปตามเส้นประในรูป ถ้า Tr_3 Turn On เมื่อกระแสทรานเซียนกลายเป็น 0 นั่นคือ ตัวเก็บประจุจะเก็บประจุจนมีประจุมากที่สุด ดังนั้นกระแสด้านบวกจากประจุ C ก็จะ Discharge ไหลผ่านขดลวดเฟส 1 ได้อย่างง่ายดาย โดยขบวนการกำจร (Resonance) ดังนั้นกระแสจะถูกใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการใช้ตัวเก็บประจุนี้เหมาะสมที่จะใช้กับ Stepping Motor ที่จำกัดที่จำกัดในขอบเขตแคบ ๆ ซึ่งเราจะใช้ Condensator Suppressors เป็นตัวหน่วงทางไฟฟ้า (Electrical Damper) ช่วยหน่วง Rotor ไม่ให้เกิดการออสซิลเลต

บทที่ 6

การใช้ PC ควบคุมวงจรลำดับการกระทำ (SEQUENTIAL CIRCUIT)

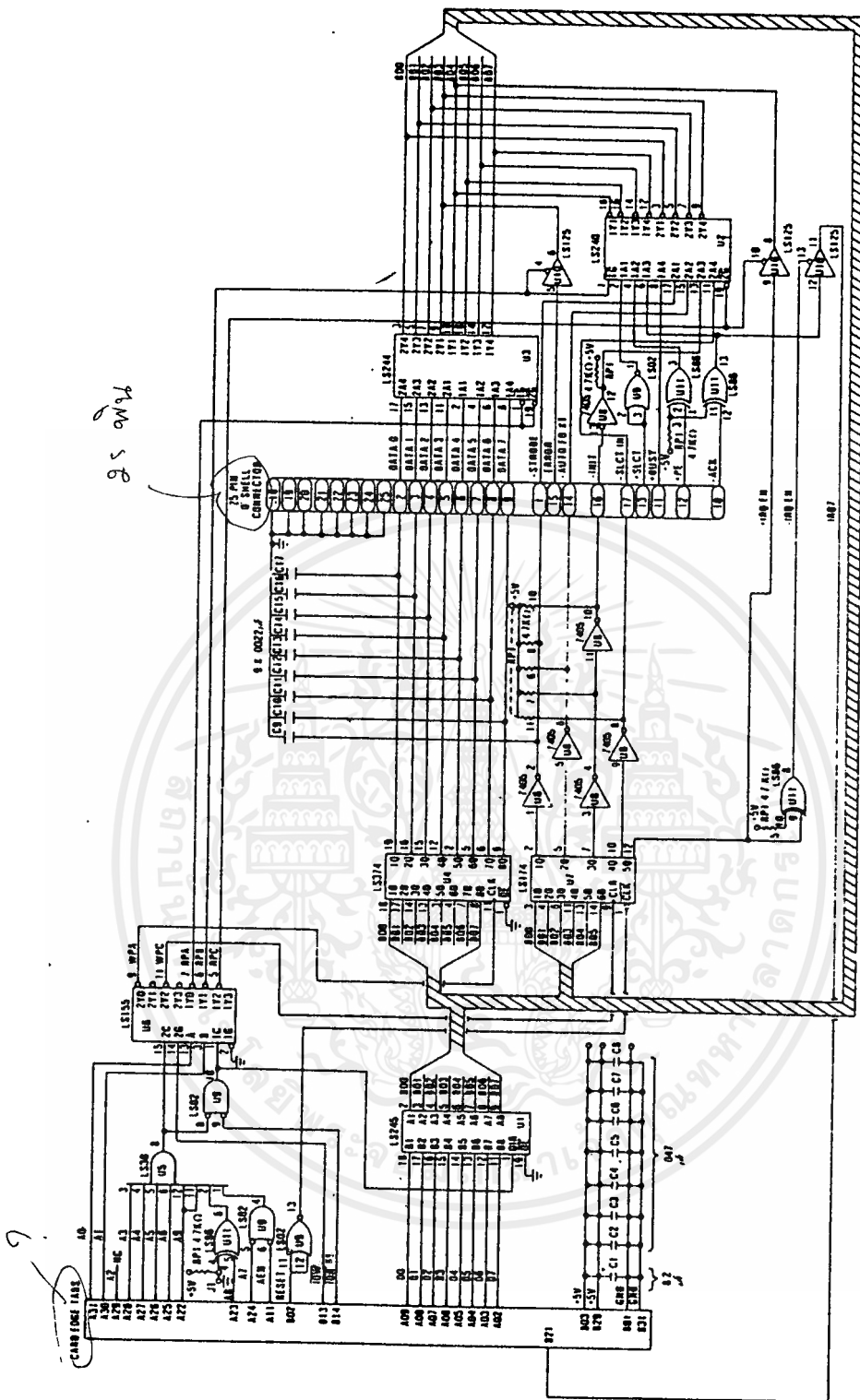
ปรกติในเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์จะมีพอร์ตไว้สำหรับบริการผู้ใช้เพื่อใช้ในการเชื่อมต่อกับอุปกรณ์ภายนอก ซึ่งได้แก่ PARALELL PORT และ SERIAL PORT โดยพอร์ตต่างๆเหล่านี้ จะมี ADDRESS ประจำตัวที่สามารถอ้างถึงได้ เมื่อต้องการเขียนโปรแกรมเพื่อควบคุมการทำงานก็สามารถอ้างแอดเดรสดังกล่าวในการส่งข้อมูลได้ทันที

ในโครงงานนี้ได้เลือกใช้ PRINTER PORT ซึ่งเป็น PARALELL PORT สามารถส่งข้อมูลได้ทีละ 8 BIT รายละเอียดของขาสัญญาณต่างๆ แสดงดังรูปข้างล่างนี้

รูปที่ 6.1 แสดงรายละเอียดขาสัญญาณต่างๆบน PRINTER PORT

แอดเดรสประจำตัวของ PRINTER PORT คือ 378 ซึ่งเป็น DATA PORT ใช้สำหรับส่งข้อมูลจำนวน 8 BIT (D0 - D7) และมีแอดเดรส 37A ใช้ในการส่งสัญญาณควบคุมได้แก่สัญญาณ RESET, STROBE, ACK ฯลฯ มีไว้เพื่อใช้ในการควบคุมการทำงานแยกออกมาจากพอร์ตข้อมูลต่างหาก โดยหมายเลขของ BIT ของขาสัญญาณควบคุมนี้ได้จากวงจรเชื่อมต่อระหว่าง I/O SLOT กับ PRINTER PORT ซึ่งแสดงในรูปถัดไป

รูปที่ 6.2 แสดงวงจรเชื่อมต่อระหว่าง I/O SLOT กับ PRINTER PORT

การนำ PRINTER PORT มาใช้ในงานควบคุม STEPPING MOTOR DRIVES

การใช้ PRINTER PORT มาควบคุมชุดขับเคลื่อน STEPPING MOTOR นั้น จะนำมาใช้ในการสร้างสัญญาณกระตุ้น โดยการส่งข้อมูลออกไปทางขา DATA สลับไปมาระหว่าง 0 และ 1 และใช้ในการกำหนดเลือกมอเตอร์ตัวที่ต้องการให้ทำงาน โดยถือว่า LOGIC 0 หมายถึงไม่ต้องการให้มอเตอร์ตัวดังกล่าวทำงาน และ LOGIC 1 หมายถึงต้องการให้มอเตอร์ดังกล่าวเคลื่อนที่ด้วยค่าความเร็วที่กำหนด

ตารางต่อไปนี้แสดงความหมายของขาสัญญาณต่างๆตั้งแต่ D0 - D7

ขาสัญญาณ	ความหมาย
D0	สร้างสัญญาณ PULSE กระตุ้นเฟสต่างๆ
D1	กำหนด LOGIC การทำงานของมอเตอร์ X
D2	สร้างสัญญาณ PULSE กระตุ้นเฟสต่างๆ
D3	กำหนด LOGIC การทำงานของมอเตอร์ Y
D4	สร้างสัญญาณ PULSE กระตุ้นเฟสต่างๆ
D5	กำหนด LOGIC การทำงานของมอเตอร์ Z

ตาราง 6.1 แสดงความหมายของขาสัญญาณต่างๆที่ใช้ในการควบคุมชุดขับเคลื่อน STEPPING MOTOR

การสร้างสัญญาณ PULSE ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ทำได้โดยการ OUTPUT ค่าของขา สัญญาณสลับไปมาระหว่าง 1 กับ 0 ยกตัวอย่างเช่นถ้าเราต้องการให้มอเตอร์แกน X ทำงาน ก็จะได้ D7 -> D0 เท่ากับ 0 0 0 0 0 0 1 1 และ เท่ากับ 0 0 0 0 0 0 1 0

จะเห็นว่า ขา D0 ถูกเปลี่ยนค่า จาก 1 เป็น 0 (หรือจาก HIGH เป็น LOW) ถ้าเราใช้คำสั่งวนลูปให้ส่งสัญญาณดังกล่าวซ้ำๆกันก็จะได้ PULSE TRAIN ออกมา ซึ่งเราสามารถกำหนดความถี่ของมันได้ โดยเขียนโปรแกรมหน่วงเวลา (DELAY) คั่นไว้ในช่วงของการเปลี่ยนแปลง LOGIC ดังนี้

```

I = TOTALPULSE;
WHILE I>0
BEGIN
OUT      0 0 0 0 0 0 1 1
DELAY   ? msec.
OUT      0 0 0 0 0 0 1 0
DELAY   ? msec.
I = I - 1;
END;

```

เนื่องจากคอมพิวเตอร์สามารถ EXECUTE คำสั่งได้รวดเร็ว จึงถือว่าการทำงานในแต่ละลูปจะขึ้นอยู่กับค่าหน่วงเวลา (DELAY) นั้น โดยปกติแล้วในโปรแกรมภาษาต่างๆจะมีคำสั่ง DELAY นี้ให้ใช้ได้เลยโดยไม่ต้องสร้างโปรแกรมขึ้นมาอีกก็ สมมติว่าเราให้มีการ DELAY 10 msec. เพราะฉะนั้น ในลูปหนึ่งๆก็จะมีคาบการทำงานเท่ากับ 20 msec. คิดเป็นค่าความถี่ก็เท่ากับ 1/20 kHz. หรือ 50 Hz. ซึ่งก็คือค่าความถี่ของสัญญาณพัลส์นั่นเอง

ในบางกรณี จำเป็นจะต้องขั้มมอเตอร์สองแกนหรือสามแกนพร้อมๆกัน ก็สามารรถทำได้ไม่ยาก โดยการเขียนคำสั่งวนลูปให้มีการสลับขาสัญญาณกระตุ้นระหว่าง 0 กับ 1 ใน

ขาสัญญาณของมอเตอร์ตัวที่เราต้องการให้ทำงาน และให้ขา LOGIC ของมอเตอร์ตัวที่เลือกให้ทำงานมีค่าเท่ากับ 1

สำหรับพอร์ตแอดเดรส 37A ถูกนำมาใช้ในการ DETECT สัญญาณที่มาจาก SENSOR ที่ตรวจจับการเซ็ดตำแหน่งที่จุด ORIGIN ซึ่งจะมีทกครั้งในช่วงเริ่มต้นการทำงาน ซึ่งเข็มของตอกสว่านจะวิ่งกลับไปอยู่ที่ ORIGIN เสมอ ในที่นี้เลือกใช้ขาสัญญาณ ACK (ACKNOWLEDGE) ซึ่งเป็นขาสัญญาณที่รับการตอบรับจากอุปกรณ์ภายนอกเข้าสู่ PC โดยเฉพาะเมื่อเริ่มต้นเปิดเครื่องทำงานก็จะให้มอเตอร์แกน X และ Y ขับให้สว่านเจาะปรีนที่วิ่งกลับไปยัง ORIGIN และตรวจสอบสัญญาณที่ส่งมาจาก ACK เสมอ เมื่อใดก็ตามที่สัญญาณถูกส่งมาเป็น "0" ก็หมายความว่ามีการเซ็ดตำแหน่งไปที่จุด ORIGIN เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

บทที่ 7

การเขียนโปรแกรมภาษาซีเพื่อควบคุม STEPPING MOTOR DRIVES และรายละเอียดของการสร้างไฟล์ต้นแบบสำหรับใช้งาน

ภาษาซี (C-LANGUAGE) เป็นภาษาคอมพิวเตอร์ที่กำลังเป็นที่นิยมอย่างสูงในขณะนี้ เนื่องจากความคล่องตัวและความยืดหยุ่นของการเขียนฟังก์ชันการทำงาน ในโครงการงานนี้จึงได้เลือกใช้ภาษาซีเป็นซอฟต์แวร์สำหรับเขียนชุดคำสั่งในการควบคุมการทำงาน

คำสั่งการทำงานที่สำคัญที่ใช้ในการควบคุม

OUTPORTB (ADDRESS, DATA); เป็นคำสั่งที่ใช้ในการส่งข้อมูลขนาด 8 BIT ไปยังพอร์ตแอดเดรสที่ระบุไว้ ในที่นี้ใช้ PRINTER PORT ที่มีค่าแอดเดรสเท่ากับ 378 จึงใช้คำสั่งนี้อ้างอิงตลอดในการส่งข้อมูล

INPORTB (ADDRESS, DATA); เป็นคำสั่งที่ใช้รับข้อมูลขนาด 8 BIT จากอุปกรณ์ภายนอกที่มีค่าแอดเดรสดังกล่าวเข้าไปยัง PC

DELAY (msec.); เป็นคำสั่งที่ใช้ในการหน่วงเวลาตามค่าที่ระบุไว้ในวงเล็บ ซึ่งมีค่าเป็นมิลลิวินาที

CLOCK (); เป็นคำสั่งที่ใช้ในการจับเวลาโดยการเก็บค่าเริ่มต้นและค่าสุดท้ายเอาไว้จากนั้นนำค่าสุดท้ายนี้มาลบออกจากค่าเริ่มต้นแล้วหารด้วย CLK_TCK ก็จะได้ค่าเวลาในหน่วย มิลลิวินาทีออกมา

รายละเอียดของโปรแกรมการควบคุม STEPPING MOTOR DRIVES

โปรแกรมที่เขียนนี้แบ่งเป็นโปรแกรมทดสอบกับโปรแกรมใช้งานจริง โปรแกรม

ทดลองชื่อ DRIVE.C และโปรแกรมใช้งานมีชื่อว่า KMITL.C ซึ่งมีรายละเอียดคร่าวๆดังนี้

DRIVE.C

ส่วนแรกจะเป็นการทดลองข้มมอเตอร์โดยเลือกมอเตอร์ที่ต้องการขับ และจำนวนพัลส์ที่ต้องการสแต็ปไป โดยความถี่ที่ใช้ในการขับเคลื่อนสำหรับแกน X และแกน Y เท่ากับ 100 Hz ส่วนแกน Z เท่ากับ 50 Hz

ส่วนที่สองเป็นการควบคุมโดยใช้คีย์ลูกศร (ARROW KEY) และใช้คีย์ ENTER บังคับแกน Z ให้วิ่งลงมาเจาะแผ่นปริ้นท์และวิ่งกลับไปยังตำแหน่งเดิม

ส่วนที่สาม ส่วนสุดท้ายใช้ในการหาจำนวน STEP/mm. ซึ่งจะทำให้ทราบว่ามีความเท่าไรทั้งแกน X และ Y ผลการทดลองดูได้จากหน้าที่ 85

KMITL.C

จะประกอบไปด้วยคำสั่งสร้างไฟล์ต้นแบบในการเจาะปริ้นท์ โดยให้ผู้ใช้กำหนดจุดต่างๆที่ต้องการเจาะ ซึ่งจะมีการบันทึกลงในไฟล์นี้

อีกส่วนหนึ่งเป็นส่วนที่ใช้โหลดไฟล์ต้นแบบขึ้นมา ซึ่งส่วนนี้จะวิ่งไปเจาะในตำแหน่งต่างๆตามที่ค่าในไฟล์ได้ระบุไว้ ซึ่งจะเรียกค่านี้ขึ้นมาอ่านทีละโคออร์ดิเนตจนหมด

ส่วนของหน้าจอจะใช้ GRAPHICS MODE ในการแสดงผลของรูเจาะ และการสร้างเมนูติดต่อกับผู้ใช้

สำหรับรายละเอียดของโปรแกรมแสดงไว้ตั้งแต่หน้า 53 ถึงหน้า 84

การสร้างไฟล์ต้นแบบในการใช้งาน

สำหรับแผ่นปริ้นท์ต้นแบบที่จะนำมาใช้กับโปรแกรมการทำงานนี้ถูกกำหนดให้มีขนาดความกว้างไม่เกิน 20 cm. และความยาวไม่เกิน 30 cm. และขนาดของรูเจาะมีขนาดเดียวตามขนาดของดอกสว่านเท่านั้น สาเหตุที่ต้องมีการกำหนดเช่นนี้ก็เนื่องจากความสามารถในการแสดงผลทาง GRAPHICS บนจอ ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุงในโอกาสต่อไป

โปรแกรม DRIVE.C

```
/*  
Program For Drive Testing  
By Faculty of Engineering  
King Mongkut's Ladkrabang  
*/  
  
#include "stdio.h"  
#include "stdlib.h"  
#include "conio.h"  
#include "dos.h"  
#include "time.h"  
#define MAXDATA 30  
#define FREQ 10  
  
extern void main();  
extern void drawbckg();  
extern void drive();  
extern void data();  
extern void arrow();  
extern void clipboard();  
extern void test();  
  
int a[8]={0,0,0,0,0,0,0,0},x,y,z,data0,data1;
```

```

void main()
{
int i,ans;
textbackground(BLACK);
clrscr();
_setcursortype(_NOCURSOR);
drawbckg();
clipboard();
gotoxy(8,2);
textcolor(LIGHTRED);
cprintf(" ");
textcolor(LIGHTGREEN);
cprintf("STEPPING MOTOR DRIVES");
textcolor(LIGHTRED);
cprintf(" ");
textcolor(BLACK);
gotoxy(7,4);
cprintf("AXIS: 0 = NOT RUN      1 = RUN");
gotoxy(7,6);
cprintf("DIRECTION: 0 = CCW      1=CW");
gotoxy(5,16);
textcolor(BLACK);
cprintf("<<< PRESS ESC FOR ARROW TEST >>>");
textcolor(LIGHTCYAN);
ans=getch();
if(ans!=27)
{

```

```

gotoxy(5,9);
printf(" 1. X-AXIS: ");
scanf("%d",&a[0]);
gotoxy(20,9);
printf(" 2. DIRECTION: ");
scanf("%d",&a[1]);
gotoxy(10,10);
printf("TOTAL PULSE: ");
scanf("%d",&x);
gotoxy(5,11);
printf(" 3. Y-AXIS: ");
scanf("%d",&a[2]);
gotoxy(20,11);
printf(" 4. DIRECTION: ");
scanf("%d",&a[3]);
gotoxy(10,12);
printf("TOTAL PULSE: ");
scanf("%d",&y);
gotoxy(5,13);
printf(" 3. Z-AXIS: ");
scanf("%d",&a[4]);
gotoxy(20,13);
printf(" 4. DIRECTION =1");
gotoxy(10,14);
printf("TOTAL PULSE=300");
z=200;
gotoxy(5,16);

```

```

textcolor(BLACK);
cprintf("<<< MOTORS ARE OPERATED NOW! >>>");
drive(a[8]);
gotoxy(3,16);
textcolor(BLACK);
cprintf("<<< PRESS ANY KEY FOR ARROW TEST! >>>");
getch();
} //if68..
arrow();
test();
}

void drive()
{
int i,px,py,pz;

px=x;
py=y;
pz=z;
a[4]=0;
a[5]=1;
data();
i=x-y;
if(i>0)
{
while(px-->0)

```

```

{
outportb(0x378,data0);
delay(FREQ);
outportb(0x378,data1);
delay(FREQ);
}
a[2]=0;
data();
while(i-->0)
{
outportb(0x378,data0);
delay(FREQ);
outportb(0x378,data1);
delay(FREQ);
}
i=1;
}
if(i<0)
{
while(py-->0)
{
outportb(0x378,data0);
delay(FREQ);
outportb(0x378,data1);
delay(FREQ);
}
}
a[0]=0;

```

```

data();
while(i++<0)
{
outportb(0x378,data0);
delay(FREQ);
outportb(0x378,data1);
delay(FREQ);
}
i=1;
}
if(i==0)
{
while(px-->0)
{
outportb(0x378,data0);
delay(FREQ);
outportb(0x378,data1);
delay(FREQ);
}
}
a[0]=a[2]=0;
a[4]=1;
a[6]=1;
data();
while(pz-->0)
{
outportb(0x378,data0);

```

```

delay(25);
outportb(0x378,data1);
delay(25);
}
pz=210;
a[5]=0;
a[6]=0;
data();
delay(1000);
while(pz-->0)
{
outportb(0x378,data0);
delay(25);
outportb(0x378,data1);
delay(25);
}
}

void data()
{
data0=a[6]*64+a[5]*32+a[4]*16+a[3]*8+a[2]*4+a[1]*2+a[0]*1;
data1=a[6]*64+a[5]*32+a[3]*8+a[1]*2;
}

void arrow()
{
int cmd='\r',left=0,right=0,top=0,down=0,i;

```

```

textcolor(YELLOW);
clrscr();
clipboard();
gotoxy(3,2);
textcolor(LIGHTRED);
cprintf("  ");
textcolor(LIGHTGREEN);
cprintf("A R R O W   K E Y   C O N T R O L ");
textcolor(LIGHTRED);
cprintf("  ");
gotoxy(6,4);
textcolor(BLACK);
cprintf("<   P r e s s   A r r o w   K e y   T o   C o n t r o l");
gotoxy(6,5);
cprintf("D i r e c t i o n   A n d   P r e s s   E S C   F o r");
gotoxy(12,6);
cprintf("L e a v i n g   P r o g r a m   >");
gotoxy(8,9);
textcolor(LIGHTCYAN);
cprintf("T O T A L   S T E P   R E P O R T :");
gotoxy(5,10);
cprintf("L E F T   =   ");
gotoxy(5,11);
cprintf("R I G H T   =   ");
gotoxy(5,12);
cprintf("T O P     =   ");
gotoxy(5,13);

```

```

cprintf("DOWN = ");
gotoxy(5,14);
cprintf("X-AXIS= ");
gotoxy(5,15);
cprintf("Y-AXIS= ");
while(cmd!=27)
{
gotoxy(15,10);
printf("%d", left);
gotoxy(15,11);
printf("%d", right);
gotoxy(15,12);
printf("%d", top);
gotoxy(15,13);
printf("%d", down);
gotoxy(15,14);
printf(" ");
gotoxy(15,14);
printf("%d", right-left);
gotoxy(15,15);
printf(" ");
gotoxy(15,15);
printf("%d", top-down);

cmd=getch();
if(cmd=='\x0')
{

```

```

cmd=getch();
switch(cmd)
{
    case 'H' : outportb(0x378,0x04);
delay(5);
outportb(0x378,0x00);
top++;
break;

    case 'P' : outportb(0x378,0x0C);
delay(5);
outportb(0x378,0x08);
down++;
break;

    case 'K' : outportb(0x378,0x01);
delay(5);
outportb(0x378,0x00);
left++;
break;

    case 'M' : outportb(0x378,0x03);
delay(5);
outportb(0x378,0x02);
right++;
break;

    default : break;
}

```

```

} //switch..
} //if..
if(cmd=='\r')
{
for(i=200;i>=0;i--)
{
outportb(0x378,0x70);
delay(25);
outportb(0x378,0x60);
delay(25);
}
delay(1000);

for(i=210;i>=0;i--)
{
outportb(0x378,0x10);
delay(25);
outportb(0x378,0x00);
delay(25);
}

} //if
} //while..
}

```

```

void clipboard()
{

```

```

int i;

gotoxy(1,1);
printf("๗");
gotoxy(41,1);
printf("๗");
gotoxy(1,16);
printf("๘");
gotoxy(41,16);
printf("๘");
for(i=2;i<=40;i++)
{
gotoxy(i,1);
printf("๑");
gotoxy(i,16);
printf("๑");
gotoxy(i,7);
printf("๑");
}

for(i=2;i<=15;i++)
{
gotoxy(1,i);
printf("๗");
gotoxy(41,i);
printf("๗");
}

```

```

gotoxy(1,7);
printf("๗");
gotoxy(41,7);
printf("๘");

}

void test()
{
    int i=0,j,ans;
    float tme;
    struct dta
    {
        int cm;
        float speed;
        int tpulse;
    }data[MAXDATA];
    clock_t start,end;

    randomize();
    while(i<=MAXDATA)
    {
        clrscr();
        data[i].cm= i+random(3);
        gotoxy(5,2);

```

```

printf("CHECKING FOR RANGE %d cm.",data[i].cm);
data[i].tpulse=0;
start = clock();
while(!kbhit())
{
    outportb(0x378,0x04);
    delay(FREQ);
    outportb(0x378,0x00);
    delay(FREQ);
    ++data[i].tpulse;
} //while339..
end = clock();
tme = (end-start)/CLK_TCK;
data[i].speed= data[i].cm/tme;
gotoxy(5,3);
printf("DATA OK?");
ans=getch();
if(ans=='y' || ans=='Y')
++i;
gotoxy(10,5);
printf("i=%d", i);

} //while332..
clrscr();
gotoxy(5,2);
printf("DISTANCE");
gotoxy(15,2);

```

```

printf("SPEED");
gotoxy(25,2);
printf("TOTALPULSE");
gotoxy(35,2);
printf("R/T");

for(j=0;j<=i;j++)
{
gotoxy(5,3+j);
printf("%d",data[j].cm);
gotoxy(15,3+j);
printf("%3f",data[j].speed);
gotoxy(25,3+j);
printf("%d",data[j].tpulse);
gotoxy(35,3+j);
printf("%d",data[j].tpulse/data[j].cm);
} //for338
getch();
}

void drawbckg()
{
int i;

textcolor(LIGHTBLUE);
clrscr();

```

```

for(i=1;i<=240;i++)
printf(" ");
for(i=1;i<=320;i++)
printf("■");
for(i=1;i<=400;i++)
printf("▲");
for(i=1;i<=480;i++)
printf("♣");//
textcolor(33);
for(i=1;i<=480;i++)
cprintf("♣");
window(22,6,62,21);
textbackground(BLACK);
clrscr();
window(20,5,60,20);
textbackground(LIGHTMAGENTA);
textcolor(YELLOW);
clrscr();
}

```

โปรแกรม KMITL

```
/*Program for screwing
print
*/
#include "graphics.h"
#include "math.h"
#include "stdio.h"
#include "conio.h"
#include "alloc.h"
#include "stdlib.h"
#define ESC 27

int grdriver=DETECT,grmode,lt,rt,ld,rd,posx,posy,sumx=0,sumy=0;
void *img;

extern void cursor(); //cursor movement..
extern void new_file();
extern void editor(); //make window of board..
extern void main();
extern void load_file();
extern void background();
extern void drawblock(); //draw clipboard...
```

```
void main()
```

```

{
    int x,y,slct;
    initgraph(&grdriver,&grmode,"");
    slct=menu();
    switch(slct)
    {

    case 1: load_file();
    break;
    /*
    case 2: edit();
    break;
    */
    case 3: new_file();
    break;
    /*
    case 4: restore();
    break;
    */
    default: break;
    }
    closegraph();
}

```

```

menu()

```

```

{

```

```

int x,y,y1=250,y0=250;
char dcs='\0';
//WINDOW..
x=getmaxx();
y=getmaxy();
setfillstyle(CLOSE_DOT_FILL, LIGHTBLUE);
bar(20,20,x-20,y-20);
setlinestyle(SOLID_LINE, 1, NORM_WIDTH);
rectangle(15,15,x-15,y-15);
settextstyle(TRIPLEX_FONT, HORIZ_DIR, 8);
setfillstyle(SOLID_FILL, BLACK);
bar(100,45,570,190);
setfillstyle(SOLID_FILL, LIGHTBLUE);
bar(80,30,550,175);
setcolor(RED);
outtextxy(100,35,"K");
outtextxy(200,35,"M");
outtextxy(300,35,"I");
outtextxy(400,35,"T");
outtextxy(500,35,"L");
settextstyle(SANS_SERIF_FONT, HORIZ_DIR, 3);
outtextxy(100,135,"<<< PRINT BOARD CUTTING TOOLS >>>");

//ANNOUCE..
setfillstyle(SOLID_FILL, BLACK);
bar(100,215,340,445);
setfillstyle(SOLID_FILL, LIGHTBLUE);

```

```

bar(80,205,320,430);
setcolor(BLUE);
setttextstyle(SMALL_FONT,HORIZ_DIR,5);
outtextxy(100,210,"WELCOME TO PCB'S SOFTWARE");
setlinestyle(SOLID_LINE,1,NORM_WIDTH);
line(85,225,315,225);
outtextxy(82,250,"Please consider these condition");
outtextxy(82,260,"before using the program...");
outtextxy(85,300,">> Max.Length of Board =30 cm");
outtextxy(85,320,">> Max.Width of Board =20 cm");
outtextxy(85,340,">> Only One Hole's Size");
setfillstyle(SOLID_FILL,YELLOW);
bar(85,400,305,415);
outtextxy(92,400,"#Press Any Key To Continue#");
//MENU..
setfillstyle(SOLID_FILL,BLACK);
bar(385,220,570,445);
setfillstyle(SOLID_FILL,LIGHTBLUE);
bar(365,205,550,430);
setttextstyle(TRIPLEX_FONT,HORIZ_DIR,4);
outtextxy(415,210,"MENU");
setttextstyle(SANS_SERIF_FONT,HORIZ_DIR,4);
setcolor(BLUE);
outtextxy(385,250,"LOAD FILE");
outtextxy(385,285,"EDIT");
outtextxy(385,320,"NEW FILE");
outtextxy(385,355,"RESTORE");

```

```

outtextxy(385,390,"QUIT");
getch();
setcolor(YELLOW);
outtextxy(385,250,"LOAD FILE");
setcolor(BLUE);
outtextxy(385,285,"EDIT");
outtextxy(385,320,"NEW FILE");
outtextxy(385,355,"RESTORE");
outtextxy(385,390,"QUIT");

while(dcs!='\r')
{
dcs=getch();
if(dcs=='\x0')
{
dcs=getch();
switch(dcs)
{
case'H' : y1=y0+35;
if(y1<250)
y1=390;
break;
case'P' : y1=y0+35;
if(y1>390)
y1=250;
break;
default : break;
}
}
}

```

```

    } //switch..
    x=385;
    switch(y0)
    {
        case 250: setcolor(BLUE);
        outtextxy(x,y0,"LOAD FILE");
        break;

        case 285: setcolor(BLUE);
        outtextxy(x,y0,"EDIT");
        break;

        case 320: setcolor(BLUE);
        outtextxy(x,y0,"NEW FILE");
        break;

        case 355: setcolor(BLUE);
        outtextxy(x,y0,"RESTORE");
        break;

        case 390: setcolor(BLUE);
        outtextxy(x,y0,"QUIT");
        break;

        default : break;
    } //switch..
    switch(y1)
    {
        case 250: setcolor(YELLOW);
        outtextxy(x,y1,"LOAD FILE");
        break;

        case 285: setcolor(YELLOW);

```

```

outtextxy(x,y1,"EDIT");
break;

    case 320: setcolor(YELLOW);
outtextxy(x,y1,"NEW FILE");
break;

    case 355: setcolor(YELLOW);
outtextxy(x,y1,"RESTORE");
break;

    case 390: setcolor(YELLOW);
outtextxy(x,y1,"QUIT");
break;

    default : break;
} /*switch*/
y0=y1;
} /*if*/
} /*while loop*/
y1= (y1- 215)/35;
return(y1);
}

```

```

void new_file()
{
int length,width,cmd='\r',i,j,px,py;
char *name,*cx,*cy;
FILE *fp;

```

```

restorecrtmode();
background();
window(18,10,66,15);
textbackground(BLACK);
clrscr();
window(16,9,64,14);
textbackground(CYAN);
textcolor(WHITE);
clrscr();
drawblock();
gotoxy(5,2);
printf("Enter New File Name: ");
scanf("%8s",name);
gotoxy(5,3);
printf("Length Of Board(cm): ");
scanf("%d",&length);
gotoxy(5,4);
printf("Width Of Board(cm): ");
scanf("%d",&width);

if(length<=30&&width<=20)
{
//OPEN FILE...
fp=fopen(name,"w");
fprintf(fp,"PCB_FILE %d %d#",length,width);
setgraphmode(grmode);
clearviewport();

```

```

editor(name,width,length);
setfillstyle(SOLID_FILL,RED);
rectangle(468,404,612,479);
bar(470,405,610,478);
line(468,425,612,425);

setcolor(WHITE);
outtextxy(480,410,"CURRENT POSITION");
outtextxy(480,435,"X =          mm.");
outtextxy(480,460,"Y =          mm.");
setcolor(YELLOW);
outtextxy(100,420,"<<PRESS ESC FOR LEAVING WORKSHEET>>");
//DRAW CURSOR
setcolor(RED);
line(lt+5,rt+10,lt+15,rt+10);
line(lt+10,rt+5,lt+10,rt+15);
img=malloc(imagesize(0,0,10,10));
getimage(lt+5,rt+5,lt+15,rt+15,img);
posx=lt+10;
posy=rt+10;
i=posx-lt;
j=posy-rt;

while(cmd!=ESC)
{
cmd=getch();
if(cmd=='\x0')

```

```

{
    cmd=getch();
    switch(cmd)
    {
        case 'H' : sumy=-1;
        if(posy>rt)
        {
            posy=posy+sumy;
            j=j+sumy;
            cursor();
        }
        break;
        case 'P' : sumy=1;
        if(posy<rd)
        {
            posy=posy+sumy;
            j=j+sumy;
            cursor();
        }
        break;
        case 'K' : sumx=-1;
        if(posx>lt)
        {
            posx=posx+sumx;
            i=i+sumx;
            cursor();
        }
    }
}

```

```

        break;
        case 'M' : sumx=i;
if(posx<ld)
{
posx=posx+sumx;
i=i+sumx;
cursor();
}
break;

        default : break;
} //switch..
px=i/6;
py=j/6;
itoa(px,cx,10);
itoa(py,cy,10);
setcolor(RED);
bar(520,430,550,478);
setcolor(WHITE);
outtextxy(535,435,cx);
outtextxy(535,460,cy);
} //if..
if(cmd=='\r')
{
putpixel(posx,posy,WHITE);
fprintf(fp,"%d,%d",i,j);
}
} //while..

```

```

    fprintf(fp,"(0,0)");
    fclose(fp);
} //if..

else
{
    clrscr();
    gotoxy(8,3);
    printf("THE SPECIFICATION VALUE IS TOO HIGH!");
    gotoxy(11,5);
    printf("๗ Press Any Key To Continue ๗");
    getch();
}
}

```

```

void editor(char *wsh,int wd,int lnth)
{
    int x,y;
    char *w=*(wsh+8),*l=*(w+8);

    x=getmaxx();
    y=getmaxy();
    settextstyle(SMALL_FONT,HORIZ_DIR,5);

```

```

setcolor(RED);
line(0,0,0,440);
line(0,440,x,440);
outtextxy(5,450,"WORKSHEET: ");
outtextxy(150,450,"WIDTH:      cm");
outtextxy(275,450," LENGTH:    cm");
itoa(wd,w,10);
itoa(lnth,l,10);
setcolor(GREEN);
outtextxy(90,450,wsh);
outtextxy(210,450,w);
outtextxy(350,450,l);
x=(x-lnth*20)/2; //set block in proper position..
y=(y-wd*20)/2-30;
setfillstyle(SOLID_FILL,CYAN);
rectangle(x,y,x+lnth*20,y+wd*20);
lt=x;
rt=y;
ld=x+lnth*20;
rd=y+wd*20;
}

void cursor()
{
put image(posx-sumx-5, posy-sumy-5, img, XOR_PUT);
put image(posx-5, posy-5, img, XOR_PUT);
}

```

```

    sumx=0;
    sumy=0;
}

void load_file()
{
    char *fnme,*psw;
    int lngth,width,px,py;
    FILE *fs;

    restorecrtmode();
    background();
    window(18,10,66,15);
    textbackground(BLACK);
    clrscr();
    window(16,9,64,14);
    textcolor(WHITE);
    textbackground(CYAN);
    clrscr();
    drawblock();
    gotoxy(5,2);
    printf("Enter File Name: ");
    scanf("%8s",fnme);

    fs=fopen(fnme,"r");

```

```

if(fs!=NULL)
{
fscanf(fs,"%8s",psw);
if(strcmp(psw,"PCB_FILE")==0)
{
gotoxy(5,3);
printf("Already Install File Name %8s OK!",fname);
delay(50);
gotoxy(10,5);
printf("๗ Prees Any Key To Continue ๗ ");
getch();
fseek(fs,9,SEEK_SET);
fscanf(fs,"%d",&lngth);
fseek(fs,1,SEEK_CUR);
fscanf(fs,"%d",&wdth);
setgraphmode(grmode);
editor(fname,wdth,lngth);

do
{
fseek(fs,2,SEEK_CUR);
fscanf(fs,"%d",&px);
fseek(fs,1,SEEK_CUR);
fscanf(fs,"%d",&py);
px=px+lt;
py=py+rt;
putpixel(px,py,LIGHTRED);

```

```

}

while((px-lt!=0)&&(py-rt!=0));

getch();
fclose(fs);
} //if
} //if
else
{
gotoxy(10,5);
printf("η Can't Find File Name %s η",fnme);
}
}

void background()
{
int i=2078;

textcolor(BLUE);
clrscr();

do
{
printf("๒๒");
}
while(i-->=0);
}

```

```

void drawblock()
{
    int i;

    gotoxy(1,1);
    printf("๕");
    gotoxy(49,1);
    printf("๖");
    gotoxy(1,6);
    printf("๗");
    gotoxy(49,6);
    printf("๘");
    for(i=2;i<=48;i++)
    {
        gotoxy(i,1);
        printf("๑");
        gotoxy(i,6);
        printf("๒");
    }

    for(i=2;i<=5;i++)
    {
        gotoxy(1,i);
        printf("๓");
        gotoxy(49,i);
        printf("๔");
    }
}

```

ผลการทดลองเพื่อหาค่า STEP/mm. ของชุดขับ

แกน X

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
1	104	10.4
1	104	10.4
1	110	11.0

ค่าเฉลี่ย = 10.6 STEP/mm.

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
2	209	10.45
2	211	10.55
2	210	10.50

ค่าเฉลี่ย = 10.5 STEP

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
3	317	10.56
3	318	10.60
3	317	10.56

ค่าเฉลี่ย = 10.57 STEP

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
5	526	10.52
5	526	10.52
5	525	10.50

ค่าเฉลี่ย = 10.51 STEP

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
7	735	10.50
7	735	10.50
7	728	10.40

ค่าเฉลี่ย = 10.46 STEP

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
10	1050	10.50
10	1048	10.48
10	1050	10.50

ค่าเฉลี่ย = 10.49 STEP

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
13	1367	10.55
13	1368	10.52
13	1372	10.53

ค่าเฉลี่ย = 10.52 STEP

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
15	1584	10.56
15	1579	10.52
15	1585	10.56

ค่าเฉลี่ย = 10.55 STEP

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
17	1792	10.54
17	1790	10.52
17	1791	10.53

ค่าเฉลี่ย = 10.53 STEP

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
20	2104	10.52
20	2104	10.52
20	2104	10.51

ค่าเฉลี่ย = 10.52 STEP

แกน Y

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
1	136	10.3
1	136	10.3
1	136	11.3

ค่าเฉลี่ย = 10.3 STEP/mm.

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
2	211	10.55
2	219	10.95
2	219	10.90
2	220	11.00

ค่าเฉลี่ย = 10.8 STEP

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
3	331	11.03
3	331	11.03
3	349	11.63
3	346	11.53
3	346	11.53

ค่าเฉลี่ย = 11.35 STEP

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
5	527	10.54
5	557	11.14
5	561	11.22

ค่าเฉลี่ย = 10.95 STEP

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
7	768	10.97
7	768	10.97
7	768	10.97

ค่าเฉลี่ย = 10.97 STEP

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
10	1081	10.81
10	1083	10.83
10	1083	10.83

ค่าเฉลี่ย = 10.82 STEP

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
13	1419	10.91
13	1420	10.92
13	1420	10.92

ค่าเฉลี่ย = 10.92 STEP

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
15	1635	10.96
15	1634	10.89
15	1634	10.89

ค่าเฉลี่ย = 10.89 STEP

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
17	1853	10.90
17	1855	10.91
17	1853	10.90

ค่าเฉลี่ย = 10.90 STEP

ระยะ (cm.)	จำนวนพัลส์	STEP/mm.
20	2181	10.90
20	2181	10.90
20	2183	10.91

ค่าเฉลี่ย = 10.91 STEP

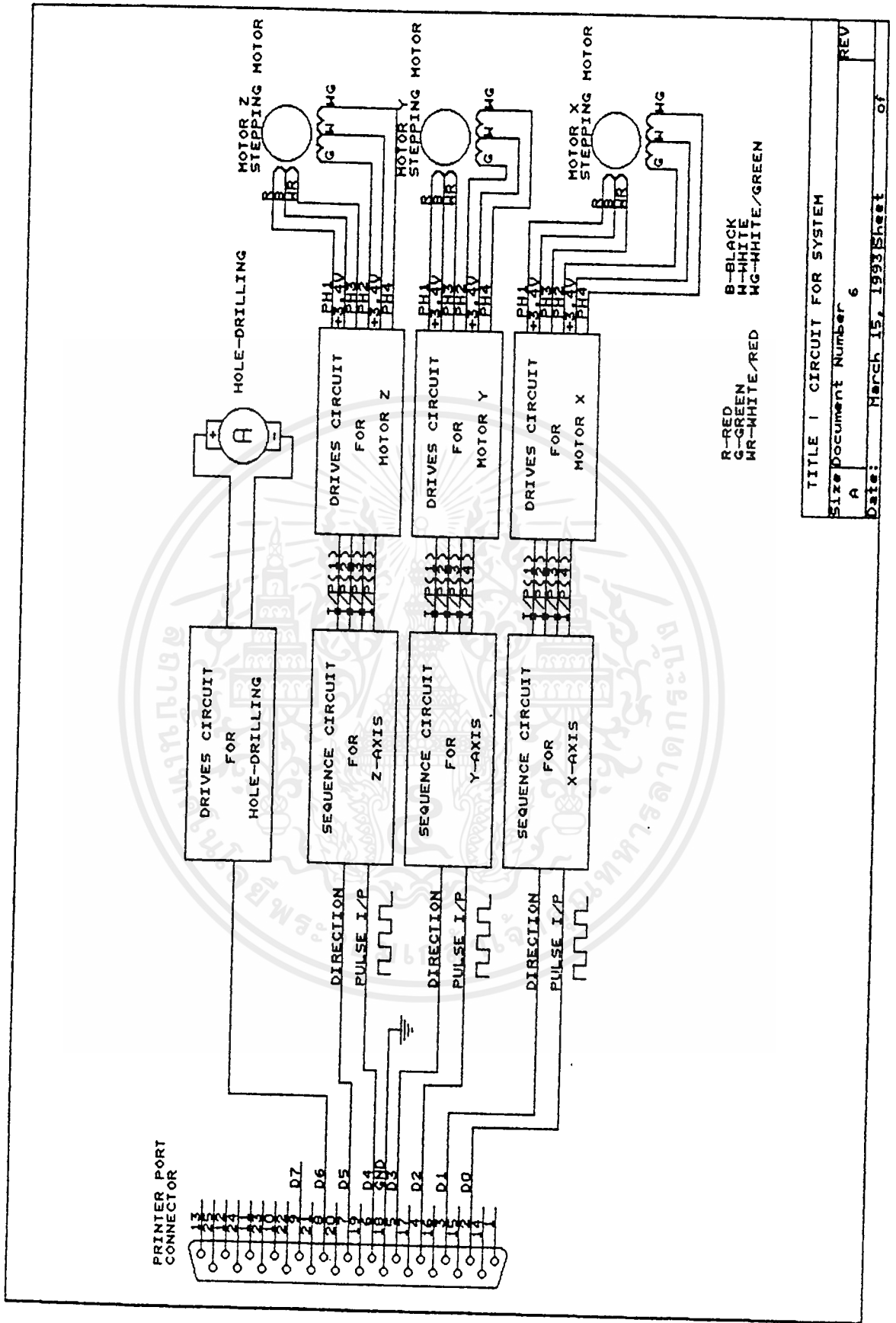
บทที่ 8 สรุปและวิจารณ์

จากการทดลองสร้างเครื่องเจาะปรินท์ซึ่งมีโครงสร้างและมิติดังรูป 8.1 หน้าถัดไป ซึ่งได้ทำการทดสอบคุณสมบัติในการเจาะเมื่อใช้ร่วมกับชุดวงจรควบคุม ได้ผลการทดสอบดังที่เห็นได้จากท้ายบทที่ 7 จากการทดสอบจะพบว่าค่าความคลาดเคลื่อนน่าจะมาจากการตรวจสอบด้วยสายตาซึ่งจะต้องทำการตรวจสอบหลายๆครั้งเพื่อหาค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียง

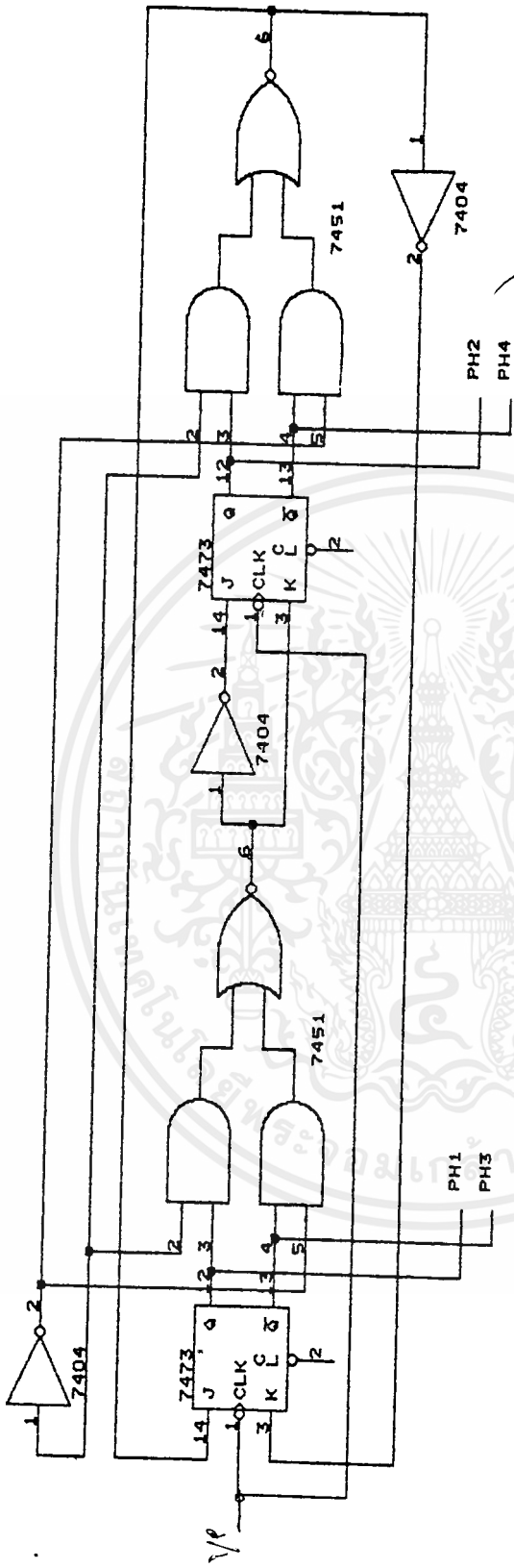
ผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่า การเคลื่อนที่ทางแกน X และ Y นั้น ใน 1 mm. จะต้องใช้จำนวนสแก็ปถึง 10.52 และ 10.95 ตามลำดับ หรือประมาณ 1 สแก็ปต่อ 0.1 mm. ซึ่งถือว่ามีความละเอียดมาก

และเมื่อใช้โปรแกรมทำงานจริงทดลองสร้างไฟล์ต้นแบบ ทดลองให้มีการทำงานสร้างแผ่นใหม่ที่มีเหมือนแผ่นต้นแบบจะให้เห็นความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้น ซึ่งค่าความคลาดเคลื่อนนี้ ส่วนหนึ่งมาจาก ชุดขับเคลื่อนทางกล และส่วนหนึ่งมาจากสัญญาณรบกวน แต่จากผลการทดลองในเบื้องต้นก็ยังเป็นที่น่าพอใจ และน่าที่จะเป็นโครงการที่ควรจะทำต่อเนื่องต่อไป เพื่อแก้ไขส่วนบกพร่องดังกล่าว ก็จะได้เครื่องเจาะปรินท์ที่สมบูรณ์แบบ สามารถนำไปใช้ในงานอุตสาหกรรมได้เป็นอย่างดี

อนึ่ง ในการออกแบบชุดเจาะปรินท์นี้ ได้ทำการลดทอนวงจรควบคุมภายนอกออกไปอย่างมากและใช้การควบคุมโดยการเขียนโปรแกรมขึ้นมาแทน ซึ่งมีข้อดีในแง่ของความประหยัดและความแน่นอนในการปฏิบัติงาน

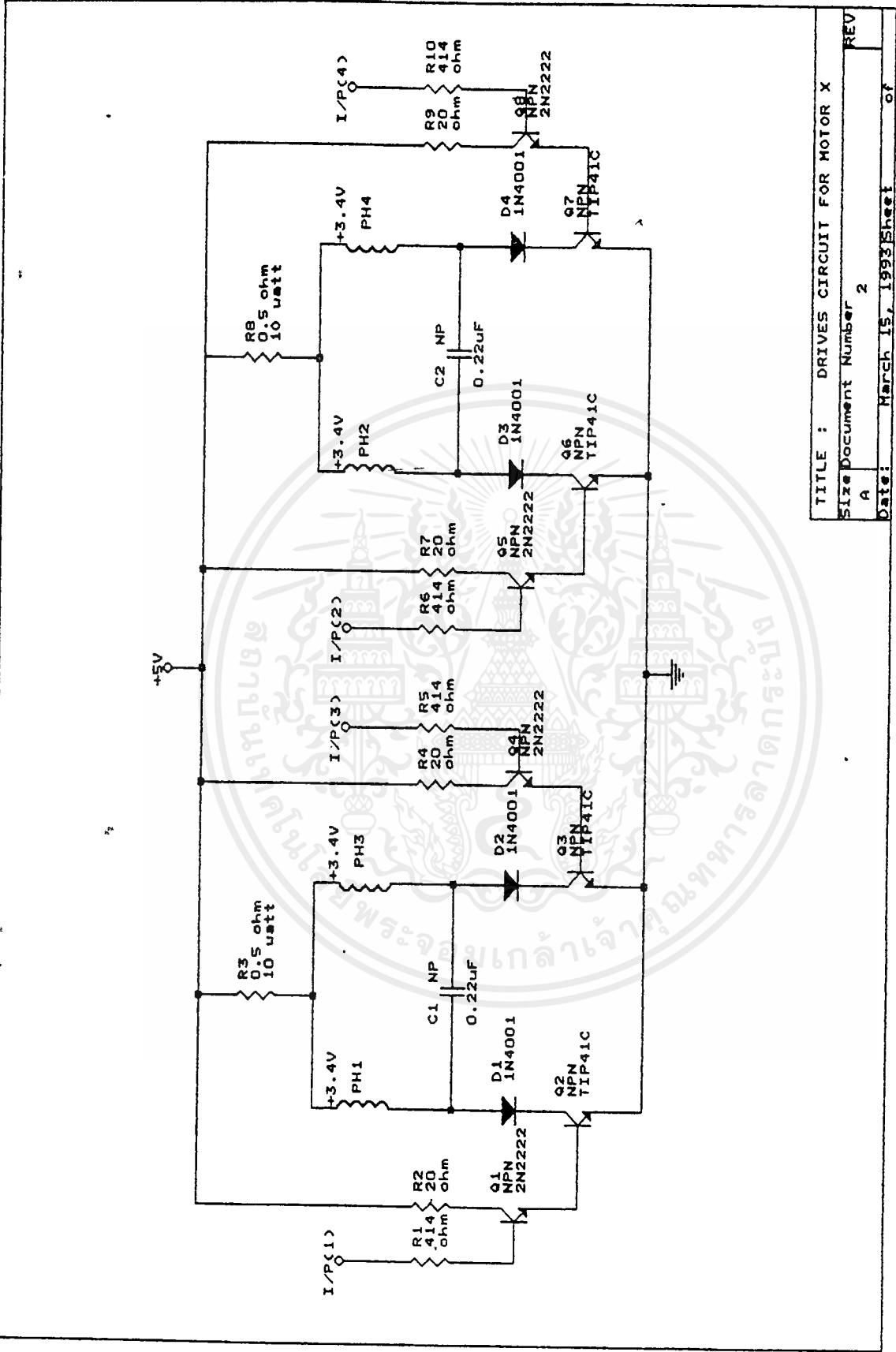

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

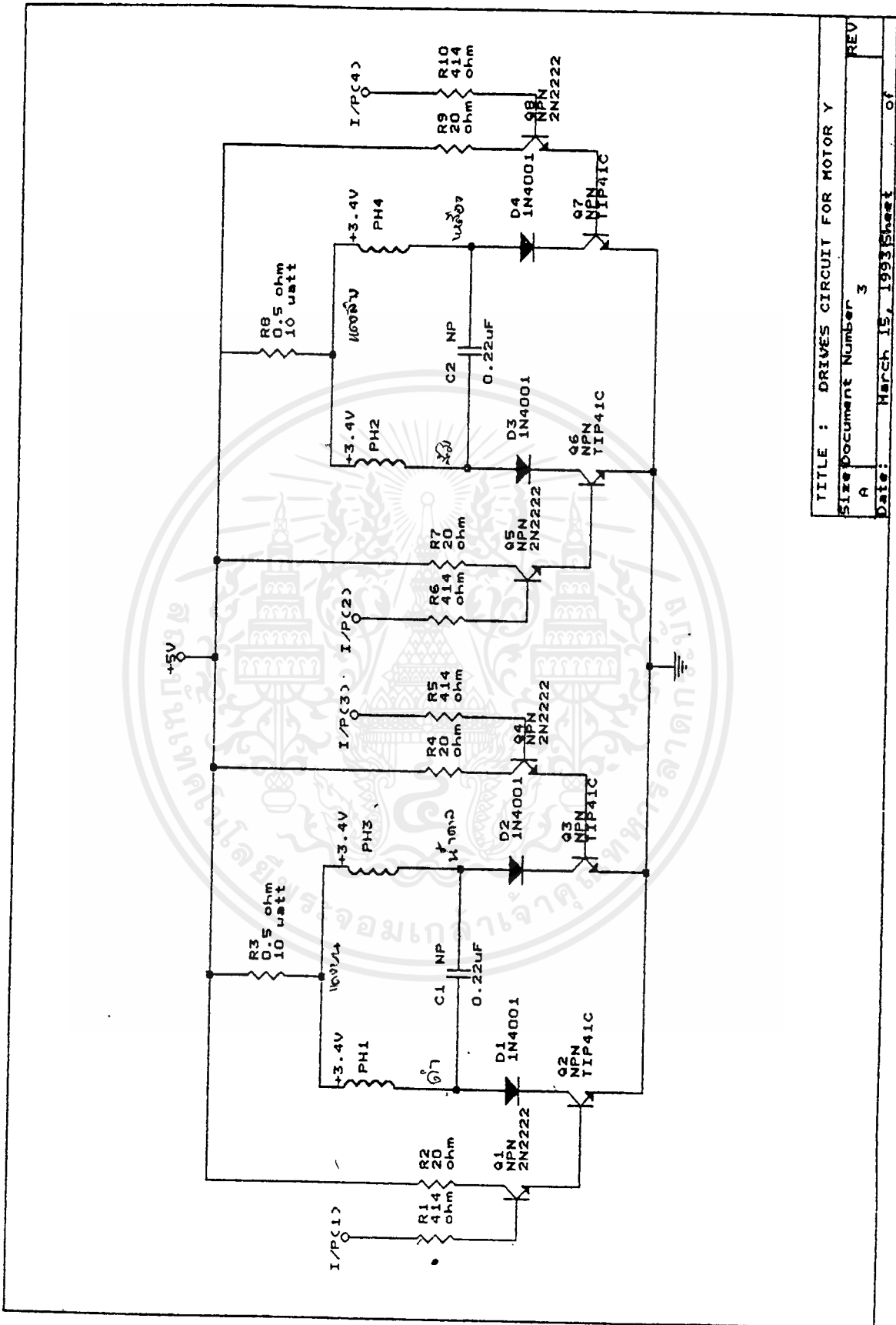
TITLE: SEQUENCE CIRCUIT FOR X, Y, Z-AXIS
 Size: Document Number 1
 A
 Date: March 15, 1993 Sheet 1 of 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

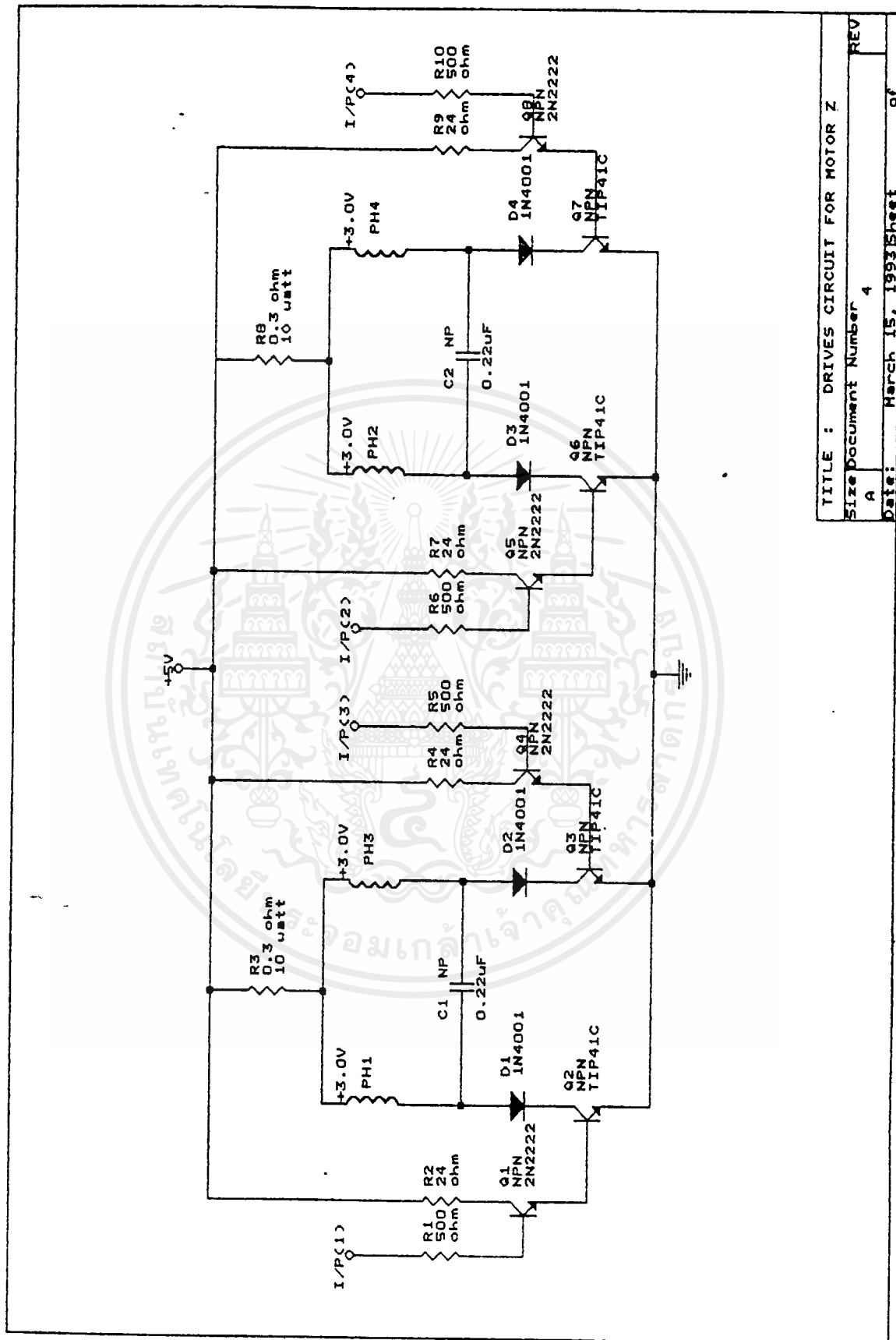
TITLE : DRIVES CIRCUIT FOR MOTOR X
 Size Document Number 2
 A
 Date: March 15, 1993 Sheet of REV

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

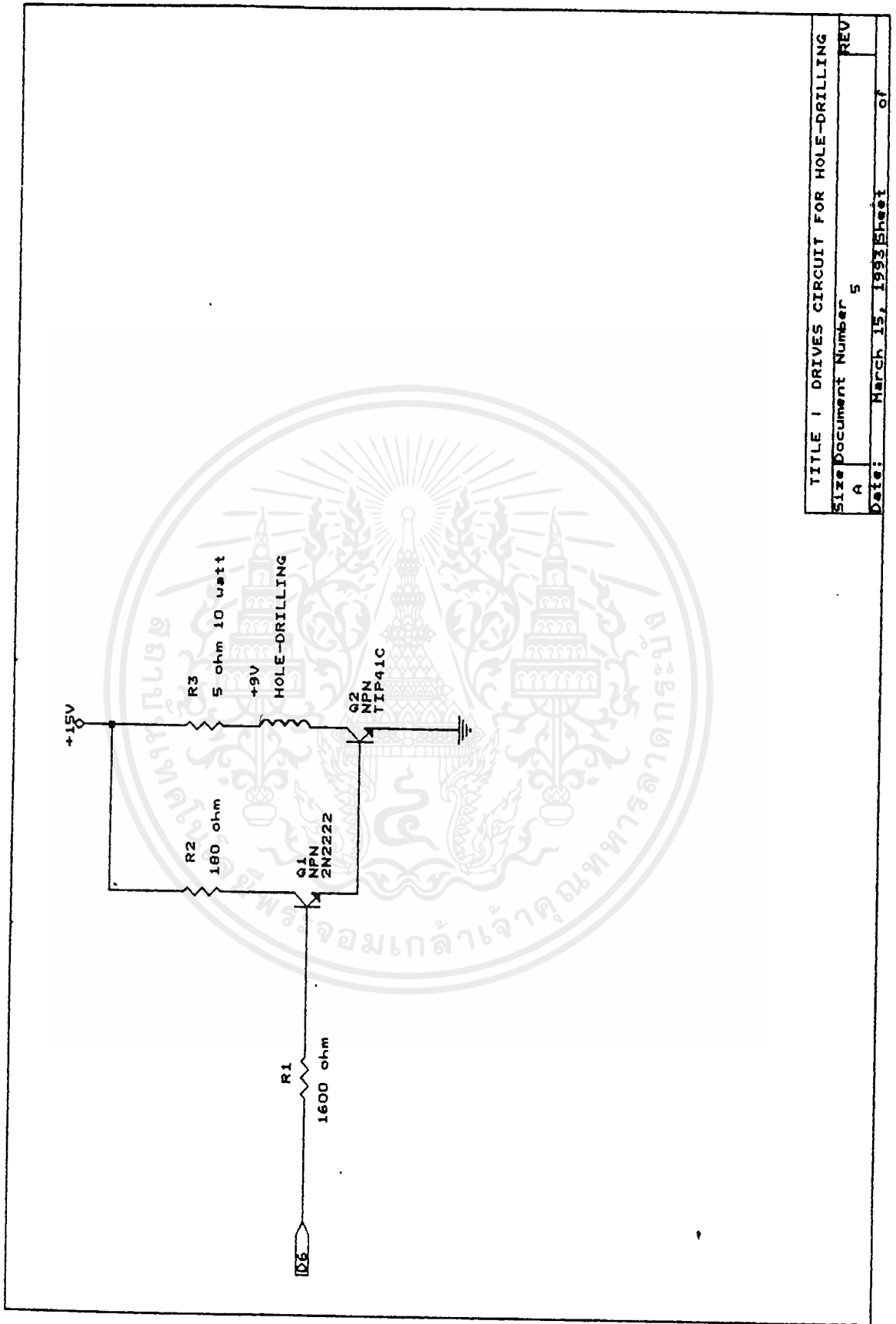
TITLE : DRIVES CIRCUIT FOR MOTOR Y
 Size Document Number 3
 A
 Date: March 15, 1993 Sheet of REV

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

TITLE : DRIVES CIRCUIT FOR MOTOR Z
 Size Document Number 4
 A
 Date: March 15, 1993 Sheet of

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

TITLE 1 DRIVES CIRCUIT FOR HOLE-DRILLING
 Size Document Number 5 REV
 A
 Date: March 15, 1993 Sheet of

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิติกรรมประกาศ

ขอแสดงความขอบคุณผู้ที่ให้ความอนุเคราะห์จนปริญญาบัตรนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

รศ.ดร.วิริยะ พิเชฐจำเริญ

อาจารย์ที่ปรึกษา

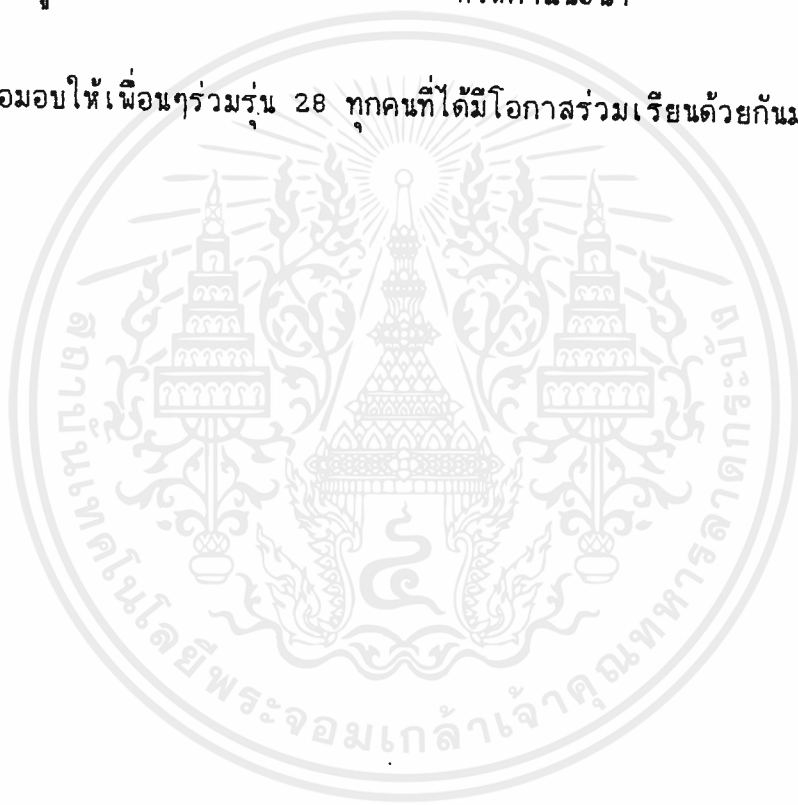
ห้องไมโครคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์

ที่อนุเคราะห์อุปกรณ์ที่ใช้ในโครงการ

คุณพงษ์เทพ ชุติวิฑูรชัย

ที่ให้คำแนะนำ

ท้ายที่สุดนี้ ขอมอบให้เพื่อน ๆ ร่วมรุ่น 28 ทุกคนที่ได้มีโอกาสร่วมเรียนด้วยกันมาตลอดระยะเวลา .4 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

1. เกดล อรชร, นลิน พิพิชววรรณ, สามารถ เล้าเจริญสมบัติ "ชุดขับเคลื่อน
สแต็ปปีงมอเตอร์สำหรับการควบคุมการทำงานตำแหน่ง x-y
KMIT'L, 1991
2. พงเทพ ชูติวิฑูร์ชัย, มงคล สุขาภิรมณ์, วิชัย วัชรินทร์พร, "Stepping
Motor Drive, KMIT'L, 1991 TK 298K.K.๑๐๙
3. Takashi Kenjo, "Stepping Motors and their Microprocessor
controls", The University of Press, 1986
4. C.K. Taft, R.G. Gauthier, "stepping motor/ system
design and analysis, University of New Hamshire,
1988

